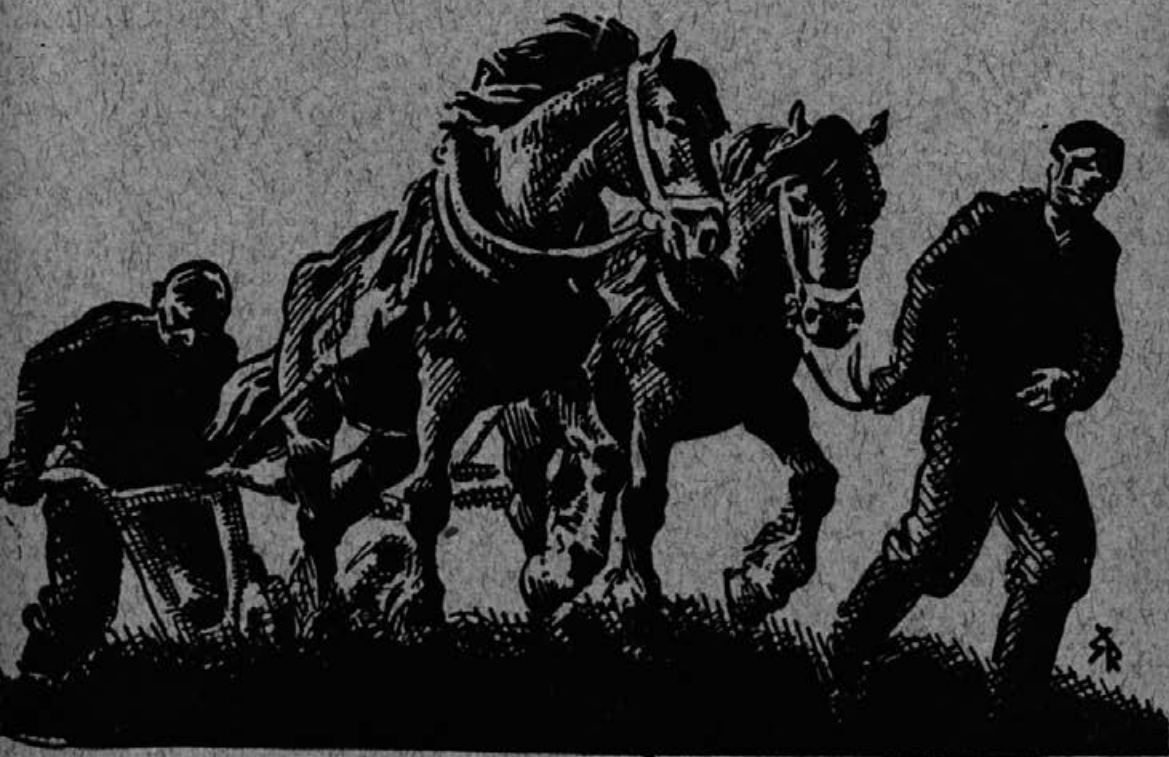


# GRUDA

M E S E Č N I K  
Z A K M E T S K O  
P R O S V E T O



## VSEBINA

Anica Požar: Klic v maju (pesem) — Vinko Kristan: Našim zaslužnim materam — Alojz Šavara: Kmetško vseučilišče — Ivan Kronovšek: Odstranimo pogubonosne napake — Lidija Grilec: Prišel je maj (pesem) — Položaj na vasi — Dašek: Denar in njegovi sorodniki — Mladina gradi in ustvarja — Gdansk — K. P.: Pižmovka — Odmevi iz naših vasi — Elektrotehnična industrija v službi kmetijstva — Praznik naših slovenskih mater — Svetovalci svojim otrokom — Naši razgovori — Naš vrt — Za kuhinjo — Jože Jermančič: Trave šumijo (pesem) — Ivan Nemeč: Naš svet med Dravo in Donavo — Ida Skočir: V vlaku (pesem) — Josef Knap: Puszta (roman)

Mesečnik za kmetško prosveto ● Izhaja vsak mesec ● Celoletna naročnina din 25.—, posamezna številka din 3.— ● Rokopisov ne vračamo ● Vse, kar se tiče uredništva, pošiljajte na naslov: Uredništvo »Grude«, Ljubljana, Pražakova ulica 11 ● Uprava »Grude« je v Ljubljani, Pražakova ulica 11, kamor pošiljajte naročnino, oglase in reklamacije (pritožbe) ● Poštno čekovni račun »Grude« ima št. 13.440  
Urednik: Ivan Kronovšek ● Izdaja Zveza kmetških fantov in deklet, oba v Ljubljani ● Tiska Tiskarna Slatnar, d. z. o. z. (Vodnik in Knez), Kamnik

### Uredništvo obvešča

F. R. C. Pošiljko prejeli. Hvala! Eno objavljamo že v tej številki, druge ob priliki. Če je še kaj primernega, pošlji. Pozdravljen!

I. D. G. Ali so poslani tri gorenjske pesmi narodne ali so le po narodnih »narejen«, ker je v tretji pesmi zadnja kitica skoro dobesedno Prešernova. Prosim, pojasni to zadevo! Pozdrav!

I. S. — Pesmi kažejo, da imaš dar, samo oblika je včasih neizdelana. Eno objavljamo v tej številki z drugim naslovom. Pošlji še kaj! Pozdravljena!

K. P. — Objavljamo in pričakujemo nove pošiljke. Pozdrav!

V. Ž. M. Želji nismo mogli ustreči. Objavili pa bomo in sicer na jesen, da bo v skladu s časom. Pošlji kaj primernega. Pozdravljen!

### Skrivnosti o prehrani rastlin

je naslov novi knjigi, ki jo je napisal g. ing. Jos. Teržan. Napisana je sicer v srbohrvaščini, vendar pa jo z ozirom na vsebino in številne lepe slike lahko pohvalimo. Knjiga vsebuje 6 poglavij, v katerih se obravnava rastlinstvo kot živo bitje, zemlja kot bivališče rastlin, življenje v rastlini z vsemi pretvorbami v njej, važnost obdelave zemlje in elektriciteta v rastlini. V vseh poglavjih pisatelj na lahkoumljiv način ohravnava vsa tista najvažnejša vprašanja, ki jih mora vedeti praktičen kmetovalec, če hoče v današ-

njih razmerah uspešno kmetovati. Dobro bi bilo, če bi pisatelj izdal knjigo v slovenščini. Naroča se na naslov avtorja, Ruše pri Mariboru. Knjiga stane 10.— din in jo našim čitateljem toplo priporočamo!



## ŠIVALNI STROJI

s tovarniško garancijo na  
ugodne mesečne obroke.  
Rabljene stroje vzamemo  
v račun, isti tudi po zelo  
ugodnih cenah na prodaj!

## NOVA TRGOVINA

Tyrševa cesta 36

(nasproti Gospodarske zveze)



# GRUDA

MESEČNIK ZA KMETSKO PROSVETO

5.

MAJ 1939

XVI.

Anica Požar:

## Klic v maju

*Bele breze  
zašumijo  
v moj samotni,  
tih kraj,  
ptice v sonce  
zažgolijo:  
saj je maj!*

*Tja v doline  
zameglene,  
v duše mlade,  
zagrenjene  
kličem, vriskam:  
maj je tu!*

*Hočeš pesmi?  
Na planine  
k meni se podaj!  
Tuga zgine  
ti v jasnine:  
saj je maj!*

*Maj med breze  
bele kličem,  
z brez v doline  
brez miru  
kličem, vriskam  
v te jasnine:  
maj je tu!*



## Našim zaslužnim materam

Morda ti, kmetska mati, ki se plaziš po trdih, slabo plodnih njivah od zore do mraka, in ti, delavska mati, ki v zatohli, zakajeni tovarni strežeš strojem, niti ne veš, da ti je človeška družba v znak hvaležnosti, ker si ji dala otroke, posvetila mesec majnik, mesec cvetja in življenja za tvoj praznik.

Morda ne veš, da so pesniki za to priliko napravili nešteto veličastnih pesmi, v katerih povečujejo tvoje materinstvo, tvojo visoko zavest dolžnosti do našega naroda in človeštva in se navdušujejo nad lepoto in srečo tega tvojega poslanstva.

Tudi proslave s svečanimi akademijami se vršijo v tvojo čast. Gospodje v salonskih oblekah prisiljeno resnih obrazov izrekajo mnogo solzavih govorov in ti v zvenčih besedah postavljajo spomenike nad oblake. Potrudijo se, da si vsaj za to priliko prikazana čim lepša, čim svetlejša in popolnejša. Ti govori mnogim izvajajo solze v oči in na koncu je slišati živahno ploskanje.

Časopisje prinaša krasne slike srečnih mater, obkroženih od svojih otrok, prigodne pesmice in dolgovozna posvetila.

Tako dela naša priučena družba!

Kako pa kmetska in delavska mati?

Spominjam se značilnega dogodka z obiska na veliki kmetijski domačiji. Čital sem kos nedeljskega časopisa, kmetica-gospodinja pa je čitala drugi del. Ko sem se ozrl po njej, sem opazil, kako nepremično zre v neko sliko in zmajuje z glavo.

»Poglej!« — me je poklicala.

Dvignil sem glavo in se ozrl po sliki. Predstavljala je mlado, zdravo mater, ki je držala v rokah majhnega, lepega otroka. Mati in otrok sta se smehljala. Z njunih obrazov je odsevala sama sreča in veselje. Okrog njiju pa je bila pomlad, polna cvetja, lepote in življenja. Pod sliko je stal napis: »Srečna kmetska mati«.

Odrinil sem časopis in jo vprašujoče pogledal.

»To ni kmetska mati,« je dejala odločno. »To je laž!«

Njene oči so izražale jezo in odpor. V njej se je pojavil tisti naravni čut prepro-

stega človeka, ki se zbudi takrat, ko ga hoče nekdo prevariti... Sama je bila kmetska mati in živela je med sovrstnicami. Poznala je njihovo življenje in položaj in s svojim zdravim razumom spoznala, da je ta slika potvorjena, kajti takšnih kmetjskih mater in otrok: zdravih, lepih, rdečih, lepo oblečenih in dobro hranjenih je na vasi malo ali pa nič. Če pa so, bodo izginili, ako se razmere ne spremenijo. Lepih vaških slik — idil — ni več ali pa morda živijo samo še v glavah blodnikov in sanjačev, ki nočejo ali pa niso zmožni gledati stvarno in resnično.

Na gornji sliki je zavedna kmetska mati opazila poizkus zakriti resnično podobo te slovenske kmetjske matere-mučenice in postaviti na njeno mesto potvorbo, nekaj nepristnega. To hotenje je vsiljevalo vtis, da je morda nekoga strah prave, resnične podobe.

»Zakaj lažejo?« je izpraševala. »Zakaj hočejo zakriti, kar se zakriti ne da? O, vem!... Strah jih je resnice. Še podobe jih je strah.«

To je bil krik, ki je razodeval odpor in obtožbo hkratu, krik človeka, ki sam čuti, kako je ponižan in razžaljen, pa mora brez moči gledati vse to in se ne more upreti. Kakšna grenkoba jo je obšla ob tem spoznanju!

Žalostno je, da skušajo nekateri na tak način zakriti dejansko stanje. Ali se pri tem morda zavedajo svoje odgovornosti in svoje krivde?? Ali se boje, da bi jim resnična slika budila očitek vesti? — Morda!? Že davno je bil in je še glavni cilj nasprotnikov naše vasi: zakriti vse tisto gorje, ki so ga sami povzročili, zakriti vse, kar jim budi neprijeten očitek, vse, kar jim vzbuja sram; to je: vso bedo, pomanjkanje, propadanje, bolečine, žalost, trpljenje...

In mladina? Sinovi in hčere trpečih mater? Kako gledamo mi na vse to?

Postavljeni smo v naporno borbo z življenjem. Krepi nas zavest, da so naše zahteve upravičene, saj predstavljajo pogoje za naš življenjski obstoj. Zavedamo se lastne moči, svoje življenjske sile in od-

*Živa podoba  
kmetske  
matere-trpinke*



ločnosti. In ker gledamo svet in razmere kakršne so, zato že iz te osnove sovražimo vsakršno laž in prozorno propagando! Saj smo že v teh kratkih letih spoznali, kdo je za našo pravico in kdo je naš zatiralec in potvorjevalec življenjske resničnosti.

Mi, mladi ljudje iz slovenskih vasi, ki spoštujemo iskrenost in odkritost, ljubimo in cenimo svoje matere! Ne takšne kot nam jih hočejo prikazati drugi, ampak takšne kot so v resnici; kakršne gledamo vsak dan, brez maske, pristne in naravne...: bedne, zgarane, trpinke in mučnice, ki so v svojem življenju poznale samo delo, bedo in zapostavljanje. Te žene, katerih oči kljub vsej grenkobi, ki

so jo videli in užile, izžarevajo toliko toplote in ki nam s svojo trdo, žuljavo delavno roko kažejo pot v lepšo bodočnost, ki naj bo res le bodočnost delovnih rok, — to so naše prave matere! Takšna je resnična slika naših mater in mi smo ponosni nanje, kajti zavedamo se, da so one steber in ohranjujoča sila naroda in družbe, ki poznajo samo eno zapoved v življenju: žrtvovanje za dobrobit človeštva.

Tem živim podobam se klanjamo v spoštovanju in te podobe nam dajejo voljo in moč, da vztrajamo v borbi za znosnejše življenje vseh delavnih mater in njihovih otrok!

Ljudska visoka šola traja pet mesecev: od oktobra do marca; za dekleta tri mesece: od maja do julija. Takih visokih šol imajo na Danskem 70 do 80. Tu se uči mladina vsega, kar ji je potrebno za splošno izobrazbo in še posebej za njen poklic. Šola uči ljubititi narod, domovino in človeka, vzbuja v mladih ljudeh čut do vsega lepega in vzvišenega in vzgaja voljo do občekoristnega dela. Učna snov je življenje človeka in prirode. Predavanja so o zgodovini lastnega naroda in sosedov; pogled v preteklost naj ljudi nauči gledati v prihodnost. Uče se svoj materinski jezik, danščino (čitanje, slovnica, pravopis, poznavanje pesnikov in pisateljev, govorništvo itd.), narodoznanstvo, narodno gospodarstvo, splošno zemljepis, prirodoepis, računstvo, knjigovodstvo, pisanje, risanje, zemljemerstvo, telovadbo, petje in drugo. Polovica teh šol predava še kmetijstvo. Dekleta se nekaterih predmetov ne uče, zato pa imajo predavanja o zdravstvu, ročnih delih, gospodinjstvu itd.

Seveda kmetska mladina tu ne dobi vsega, toda najvažnejše le doseže: mladi ljudje se prebude in usposobijo za življenje in delo. Mladina se med seboj spoznava in v skupnem delu se privadi na kolektivno (skupno) tovariško življenje, ki je prvi pogoj za združništvo in občevanje v prosvetljeni človeški družbi.

\*

Seljačko sveučilišče (Kmetsko vseučilišče — univerza) v Zagrebu je pri nas edina ustanova, ki je urejena po danskem vzoru in prilagojena na naše razmere. Profesor g. Jurij Turić, ki je univerzo ustanovil in jo tudi vodi, je na Danskem dobro preštudiral tamkajšnje šole in na podlagi teh in s pomočjo šole narodnega zdravlja v Zagrebu organiziral na Higijenskem zavodu take petmesečne in trimesečne tečaje. To vseučilišče je samo za kmetskega človeka. Ker našim ljudem manjka gospodarskih, zadružnih in higijenskih šol, zato so tu predavanja tudi o teh panogah. Šola deluje že 10 let in se je zelo dobro obnesla. Dijaki se sprejemajo iz vse države. Stari morajo biti najmanj 18 let (oženjeni ali neoženjeni, je vseeno); znati morajo pisati, čitati, biti morajo duševno in telesno zdravi. Isto velja za dekleta in žene. Tu se vzgajajo ljudje za dobre gospodarje in za koristne člane človeške družbe.

Kmetska visoka šola traja za moške od srede oktobra do srede marca. Dijaki stanejo in jedo skupaj, kar dobro vpliva na

razvoj tovarištva in vzajemnega dela, ki je tako potrebno v kmetskem življenju. Vso oskrbo za pet mesecev imajo samo za 600 din, ki jih plačajo lahko v treh obrokih po 200 din. Vse drugo plača Šola narodnega zdravlja. Javi naj se vsak vsaj en mesec prej.

Dnevni red je tale: Vstaja se ob 6. uri zjutraj in zajtrkuje; nato je telovadba in ponavljanje snovi iz raznih predmetov. Od 1/2 8. ure do 1/2 1. ure je pouk; nato je obed in prosto. Od 2. ure do 7. ure zvečer je spet pouk; zvečer ponavljanje, čitanje, petje, kino itd. Učenje je svobodno in neprisiljeno. Ne dajejo nobenih spričeval, da bi človek postal uradnik-birokrat. Življenje bo dalo vsakemu najbolj pravično spričevalo! Vsakdo pa se mora držati hišnega reda, ker brez tega bi bilo vsako delo otežkočeno.

Naloga vseučilišča je: da zna človek varovati svoje zdravje in zdravje drugih ljudi, in da zna znanje, ki si ga je na univerzi pridobil, širiti po vaseh, da si smoteno in po najnovejših dognanjih uredi svoje gospodarstvo tako, da bo vsem drugim za vzgled, da dobi vpogled v ustroj družbe, države in občine. Poleg tega se predavajo ti-le predmeti: jezik, zgodovina, človek in družba (družboslovje), gospodarska politika, pravo, fizika, kemija, higijena (zdravstvo), sanitarna tehnika (zdravstveno stavbarstvo), mikrobija (o kužnih klicah), fiziologija (ustroj, sestava) človeka, o kužnih in spolnih boleznih, veterina (živozdravstvo), botanika (nauk o rastlinstvu), o živinoreji, sadjarstvu, vrtarstvu, čebelarstvu, poznavanju strojev itd. Pri ročnem delu: knjigovozništvo, mizarstvo, ključavničarstvo itd. Učenci pregledujejo razne tovarne, napredna gospodarstva, muzeje, galerije in gledališča. Enkrat ali dvakrat se peljejo z autobusom ali vlakom v oddaljene kraje, da si ogledajo tam napredne ustanove.

Ženski tečaj traja tri mesece: od aprila do konca junija. Oskrba za vse tri mesece stane samo 400 din. Učenka mora biti stara vsaj 16 let. Dela se praktično v kuhinji, pralnici, na vrtu, uče se šivati, tkati itd. Uče se higijene in kaj mora znati žena o materinstvu, negi bolnikov in o gospodinjstvu sploh. Uče se na kratko vsega, kar je potrebno v življenju napredni kmetski ženi.

\*

Vsakemu našemu kmetskemu človeku, ki stremi za napredkom, toplo priporočamo to šolo, ki da človeku toliko dragocenega in danes redkega pouka v življenju. Če hoče

naš kmet prebroditi krizo, ki ga stiska, mora biti za to usposobljen. To vidimo jasno pri danskem kmetu! Drugi stanovi so samo zato na boljšem, ker so bolj prosvetljeni in bolj povezani. So še druge stvari, ki odločajo o človekovem življenju, toda tudi te more reševati le izobražen in prosvetljen človek.

Takih šol bi morali imeti več. V vsakem okraju vsaj eno. To pa bo šele takrat, ko bo imel tudi naš človek odločilno besedo v javnem življenju. Nujno potrebno bi bilo, da se v Sloveniji zaenkrat ustanovi vsaj ena

taka visoka šola. Tisti, ki o tem odločajo, naj skrbijo, da naš klic ne bo ostal brezuspešen. Kmetje pa naj z vso pravico pri oblasti zahtevajo to, kar se bo naredilo z njihovim denarjem! Zapomnimo si: z znanjem, slogom in delom si bomo priborili boljše življenje!

\*

Kdor se zanima za Kmetško visoko šolo v Zagrebu, dobi vse informacije pri Zvezi kmetških fantov in deklet v Ljubljani, Pražakova ulica 11, ki je že stopila v potrebne stike in si bo izposlovala nekaj mest za naše kmetške fante in dekleta.

Ivan Kronovšek:

## Odstranimo pogubonosne napake

Sedaj, ko se je strah in nemir radi obetajoče vojne že polegel, je potrebno, da ugotovimo nekatere stvari, ki smo jih opazili in spoznali šele v tem svojevrstnem razpoloženju. Ugotovili smo prav lahko velike razpoke na zgradbi našega naroda, ki so nam nemo zagrožile in nas opozorile, da jih odstranimo. Odstranimo v interesu bodočnosti naroda in obstanka države in prav tako radi bodočnosti našega delovnega človeka. To razpoloženje je motilo marsikoga, vsaj tiste, ki se še čutijo moralno odgovorne za naš skupni obstoj. Razočarani pa so bili vsi, ki imajo sploh kaj vesti, zlasti tisti, ki mislijo, da raste zavednost ljudstva z leti kakor raste z leti trdnost jelenovega rogovja.

Kaj nas to uči? Uči nas, da je treba vse, kar je povzročalo in še povzroča mlačnost in državljansko nezavednost našega ljudstva, odpraviti. Kajti prav od zadržanja ljudstva zavisi vsak obstoj, prevrat in vsaka sprememba. Pri poučenih in zavednih ljudeh je vsaka tuja propaganda brez moči. Zato pa mora ljudstvo vedeti v čem je vrednost lastne države in kaj pomeni narodna svoboda. In ta zavest mora priti od njih samih. Takšne stvari se ne vtepajo ljudem z lepimi govori in vzkliki, kakor se dela pri nas. Posledice takšnega načina vzgoje so vedno pogubne.

Nezvestoba in nerazpoloženje napram lastni državi pa ne izhaja samo iz narodne mlačnosti ali državljanske nezavednosti. To naziranje, če sploh je, nima podlage in je popolnoma zgrešeno. Iskati ga mo-

ramo tam, kjer je in sicer v slabih, da, celo v obupnih razmerah, v katerih živi naše kmetško ljudstvo in mali človek sploh. Vzroki koreninijo torej v socialnih razmerah.

In te so tako slabe, da jemljejo odporčnost celo ljudem, ki so drugače narodno zavedni. Saj je naravno, da ima vsaka stvar svoje meje in neznosno življenje jemlje dobro voljo vsem brez izjeme in jih neusmiljeno poganja v obup. To lahko razumejo le tisti, ki sami okušajo vse tegobe obstoječih razmer. Vsem drugim sodbo upravičeno odrekamo.

Otroci jedo rajši sosedov kruh kakor domačega; pa je lahko slabši, vendar je bolj vabljev. Če pa vidijo sosedove sovstnike, da imajo novo obleko ali kaj podobnega, jih to strašno boli. Vse, kar je sosedovega, po navadi bolj cenijo kakor domače.

Z odraslimi je prav tako. Zlasti meščanski sloji cenijo vse, kar je tujega — romane, godbo, modo in še marsikaj. Tako je in nič drugače. Hlapčevsko vzgojo imamo in navidezno narodno zavest.

Rekli smo, da je prav za prav siromaštvo krivo mlačnosti naših ljudi. Vsak greh se maščuje in tudi ta, ki so ga krivi naši voditelji, je nevaren. Zato odklanjamo ribniško metodo, ker je krivična in pogubonosna.

Ribničani so hoteli goljufati osla, ga krmili s slamo, potem ko so mu natakneli zelena očala. Slama pa radi zelenih očal ni postala seno in osel je poginil.

Tudi našemu ljudstvu natikajo očala, da bi ne občutil krivic, zatiranja in revščine. Obljubljajo mu vse mogoče in nemogoče, tolažijo ga z vsemi sredstvi. Če pa ribniška metoda ne zaleže več, potem pa ga končno potolažijo s tem, da je življenje na tem svetu itak kratko in brezpomembno, vse trpljenje in tegobe pa da gredo na račun večnega zveličanja.

S takšnimi načini vodstva in vladanja se privede vsak narod ali država do pogina. In vsak, kdor zavestno tako dela in takšne metode podpira, je zločinski uničevalec svojega ljudstva.

Kaj pa hočemo mi? Ničesar drugega, kar nam veleva razum in naša vest. Našemu kmetškemu in sploh delavnemu člo-

veku, brez ozira na poklic, hočemo pridobiti znosno življenje. Hočemo, da bo imel tudi odločujočo besedo pri vsem, kar mu lahko zboljša ali pa poslabša položaj. Da pa bo lahko sam odločal o svojih zadevah, se mora združiti. Razbit in nesložen ni in ne bo nikoli pomenil ničesar. Zbran mora biti v svojih vrstah — v kmetškem gibanju, in bo z našim vzgojnim in izobraževalnim delom postal zaveden po stanu, narodnosti in državljanstvu. Takrat se nam ne bo treba bati za domovino, kajti vedeli bomo, da je to naš dom, kjer vsi enako delamo in uživamo.

Naša narodna in državljska zavednost se bo utrdila samo v svobodi, enakopravnosti in v blagostanju!



Lidija Grilec:

## Prišel je maj

*Prišel je maj  
in z njim pomlad;  
po gredah cvetje belo,  
žgolenje ptic  
z zelenih trat  
v srce zveni veselo.*

*Čez polje vriska  
fantič mlad,  
je volje razigrane.  
Ob oknu se  
solzi dekle,  
gredice so steptane...*



## Položaj na vasi

Ivan Bratko: »Gibanje cen in naše kmetijstvo«. Ponatis iz »Obzorij« II. 1939. Sotrudnik »Grude« Ivan Bratko je napisal 32 strani obsegajočo razpravo o enem najbolj perečih problemov kmetškega ljudstva — to je o cenah. Zbral je obširno gradivo o tem, kako so se v teku zadnjih 20 let gibale cene kmetjskih pridelkov in cene industrijskih izdelkov. Cene pridelkov — živine, vina, lesa itd. so katastrofalno padle in povzročile težko krizo na našem podeželju. Cene izdelkov — peroleja, železa, soli itd. pa ostajajo na isti višini! Zato kmet po pravici primerja: »Če sem pred vojno prodal telico,

sva se za ta denar dva oblekla, danes pa še za enega ni.«

Posebno poglavje obravnava posredništvo. Posredniki od kmeta poceni kupujejo, potrošniku pa drago prodajajo. Avtor je zbral podatke za živino, vino, sadje itd. Iz teh podatkov je razvidno, da se pridelki na poti od kmeta-proizvajalca do potrošnika dvakratno ali celo trikratno podraže. Primer: Haložan proda vino na jesen za 2 din, gostilničar ga toči po 8 din ali še več.

Zanimivi so kmetjski proračuni, katerim je posvečena večina prostora. Ti proračuni nam pokažejo, kako so se razmere na vasi



temeljito izpremenile. L. 1928. je imel trdni kmet na Koroškem, ki vodi že 20 let knjigovodstvo — 173.000 din dohodkov. Leta 1935. pa so njegovi dohodki padli na 33 tisoč dinarjev. Prav v tem je pomen Bratkovne razprave, da je v številkah dokazal, kakšna umetnost je danes v tej krizi dobro gospodariti in napredno kmetovati. Vsi tisti ljudje, ki pravijo, da kmet ne zna in noče umno kmetovati, naj si te proračune dobro ogledajo! Videli bodo, da je malemu kmetu, ki ima letno 3000 din dohodkov, nemogoče oskrbeti se — s poljedelskimi stroji in drugimi pripomočki umnega kmetovanja.

Pisatelj pravi h koncu: »Zahtevo po boljših cenah so vse naše kmetske

organizacije sprejele v svoj program. Naloga naših dni je, ta program uresničiti. Da bo naš kmet ceneje kupoval in dražje prodajal! Da bo z manjšim trudom več pridelal! To je pot, ki vodi h končni odstranitvi nasprotja med mestom in vasjo.«

V razpravi je zbranega še mnogo drugega gradiva o kmetskih razmerah pri nas in po svetu. Za našo kmetsko mladino, za izobraženca in mestnega človeka, ki se hoče izobraziti in spoznati ta svet — do dna, je razprava zlasti zanimiva. Naroča se pri: »Obzorja«, Maribor, Kopaliska 6, ali pa pri avtorju v Ljubljani, Wolfova 12. Razpravo, ki stane samo 6 din, prav toplo priporočamo!

*Dašek:*

## **Denar in njegovi sorodniki**

*(Nadaljevanje)*

Do zdaj smo si ogledali dva najbližja sorodnika denarja: menico in ček. Obema je naloga nadomeščati denar in pospeševati njegov obtok (cirkulacijo). Denar pa ima tudi daljnje sorodnike. To so: knjižni denar, nakaznice in vrednostni papirji. Knjižni denar: Nemci mu pravijo »Buchgeld«. Kaj je to, bomo videli iz naslednjega primera.

Dva trgovca: Adamič in Kožar imata tekoči račun pri Kmetški banki. Adamič proda Kožarju za 10.000 din blaga. Kožar piše banki, naj izplača Adamiču iz njegovega računa 10.000 din. Banka pa ne izplača tega zneska, ampak samo obvesti Adamiča, da mu je na računu pripisala 10.000 din. Račun med Kožarjem in Adamičem je poravnan, ne da bi se kdo sploh dotaknil denarja. Izvršena je le prevknjižba, ki ji pravimo virman. Če je taka prevknjižba izvršena v mednarodnem prometu, ji pravimo kliring. Če izvršita kliring dve Narodni banki, je to službeni kliring, drugače pa govorimo o privatnem kliringu. Vendar pa moramo pri mednarodnih klirinških nakazilih omeniti, da se končno izplačilo le izvrši, vendar pa denar ne gre preko državne meje. To njegovo pot je nadomestila prevknjižba. Pri današnjem službenem kliringu plača račun dolžnik-kupec pri domači Narodni banki, ki o tem obvesti prodajalca in mu izda ček za odgovarjajoči znesek. Ta ček

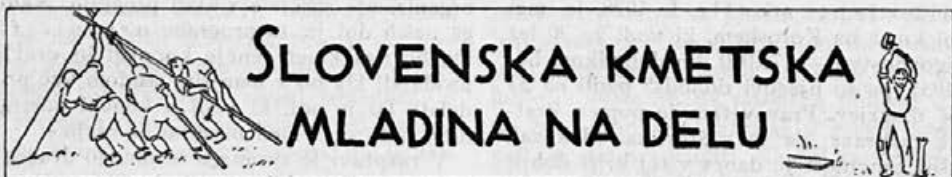
se glasi na tujo valuto in se imenuje klirinški ček. S klirinškim čekom se potem trguje na borzi. Včasih je za tako klirinško valuto fiksiran (določen) tudi poseben tečaj, ki se mu pravi klirinški tečaj. N. pr. klirinški tečaj za lire, marke itd.

Službeni kliring je novejšega datuma. Nekateri države (Anglija, Švica) ga že opuščajo.

Tudi nakaznice so važne v plačilnem prometu. Te nadomeščajo denar v toliko, da mesto njega potujejo (krožijo). Če vplačamo na pošti denar na nakaznico, ga pošta zadrži, na naslovno mesto pa pošlje le nakaznico. Pošta, ki naj izplačilo izvrši, torej ni prejela denarja, ki je bil položen, ampak le nakaznico. Ta pa zopet plača s tistim denarjem, ki je bil pri njej položen na druge nakaznice. Medsebojno pa vrše pošte obračune po svoji direkciji. Če bi pa kaka pošta dobila naenkrat toliko nakaznic, da bi ji denarja zmanjkalo, pa ga dobi od direkcije in potem izvrši nakazila. Prav tako pa odvečni denar pošilja v posebnih vrečah svoji direkciji.

Če bi obeh teh denarnih pomočnikov ne bilo, bi bil plačilni promet zelo počasen, poleg tega pa bi bilo potrebno za isti denarni promet mnogo več denarja.

Še tretjega daljnega sorodnika si bomo ogledali. To so vrednostni papirji ali efekti. Njihova naloga pa je nekoliko drugačna in si jih bomo ogledali prihodnjč.



## Mladina gradi in ustvarja

### Krasno uspeli občni zbor češke kmetjsko-mladinske organizacije

Češka kmetjska mladina iz Hrvaške in Slavonije je imela v nedeljo 14. maja t. l. 5. redni občni zbor svoje mladinske organizacije »Sdruženi venkovskeho dorostu« v Daruvarju. Ta organizacija vzgaja in izobrazuje kmetjsko mladino ter deluje po istih zdravih načelih kakor Zveza kmetjskih fantov in deklet. Češka kmetjska mladina čuti isto potrebo po napredku in osamosvojitvi, zato si je zastavila točno določeni cilj — združiti se v svojih lastnih organizacijah, ki jih bo vodila sama, po svoji potrebi in po svojih izkušnjah. In kakor naša Društva kmetjskih fantov in deklet, imajo tudi njihove organizacije ogromno hvaležnega dela in tudi uspehov. Z vsemi močmi se trudijo, da bi dvignili svoje rodne vasi v prosvetnem, gospodarskem in zdravstvenem oziru, zlasti pa, da bi vzgojili naraščaj v ponosne kmetjske ljudi in državljane.

Ze zgodaj dopoldne so prihajali delegati posameznih društev na vozeh, kolesih in avtobusih. Radostno razpoloženi so pričeli polniti veliko dvorano impozantne stavbe »Bradačevega narodnega doma« v Daruvarju. (Bradač je bil zaslužen češki kmetjski voditelj in sodelavec velikega voditelja Švehle).

Pročelje dvorane je bilo okrašeno s kraljevo sliko in našim skupnim znakom, veliko štiriperesno deteljico sredi krasnega venca iz žitnega klasja. Vse sta obdajali jugoslovanska in češka zastava. Nad to simbolično sliko pa je bil učinkovit napis: Slovanov je 230 milijonov. Od teh se jih preživlja s poljedelstvom 184 milijonov. Kmetjska mladina je v prvi vrsti pozvana, da gradi slogo in združitev vseh Slovanov; da dela za dvig vasi in tako ustvarja lepšo bodočnost nas vseh.

Ob 10. uri dopoldne je zaigrala lastna društvena godba mladinsko koračnico, takoj nato pa je otvoril 5. redni občni zbor predsednik Zveze tovariš Karel Herot, ki je pozdravil številno množico udeležencev. Bi-

lo je okrog 600 delegatov in ostalih članov in članic. Med njimi pa so bili tudi njihovi očetje in matere, da se na lastne oči prepričajo o pomembnem delu svojih sinov in hčera. Nadalje je pozdravil zastopnika slovenske kmetjske mladine in predsednika Zveze kmetjskih fantov in deklet tov. Ivana Kronovška, zastopnika hrvaške kmetjske mladine in predstavnika »Seljačke Sloge« tov. Andrija Ivaneca in zastopnika srbske kmetjske mladine in predsednika »Srbskega gospodarskega društva« tov. Lazo Lončarja, kakor tudi predsednika Zveze češko-slovaških zadrug v Jugoslaviji in bivšega poslanca HSS tov. Avgusta Mžika in številne druge zastopnike. Po raznih formalnostih je tov. predsednik Herot v svojem govoru podal svoje poročilo, ki kaže, koliko truda in dela so vložile krajevne organizacije in Zveza za izobrazbo in napredek podeželja. Organizirana mladina je porok naši bodočnosti in zato se mora tudi zavediti svojih dolžnosti in odgovornosti za dobrobit podeželja in domovine. Govoru tovariša predsednika je sledilo veliko in navdušeno odobravanje.



Predsednik tovariš Karel Herot



*Del zborovalcev po občnem zboru  
pred Bradačevim domom*

Tajniško poročilo je podal tajnik Zveze tov. Alojz Mžik. Iz njega je razvidno, koliko prireditev je bilo pri posameznih organizacijah in pri Zvezi sami. Izvršilo se je: 25 predavanj, 145 zborovanj, 30 iger, 25 zabavnih prireditev, 13 proslav kmetijskih voditeljev in 11 obiskov pri sosednjih društvih. V higijenskem pogledu so Zveza in društva vodila načrtno akcijo in borbo proti prahu, smetem, blatu in mlakam. Propagirajo zdrava in suha stanovanja. Vodijo borbo proti nalezljivim boleznim in proti vsem, kar škoduje gospodarskemu in duhovnemu napredku naše vasi. Tudi v gospodarskem oziru so mnogo napravili. Omembe je vredno, da se je na pobudo organizacij posadilo okrog tisoč sadnih drevesc, ki so v tistih krajih bolj redka kakor pri nas. Na področju njihovih organizacij se vrši tudi propaganda za poljedelske stroje, da bi se kmetsko delo čimbolj poenostavilo, pocenilo in zmanjšalo. Do sedaj je na področju teh organizacij 140 kosilnih strojev, 37 sejalnih strojev, 70 trijerjev (čistilnikov), 21 grabilnih strojev, 87 valjarjev, 17 kultivatorjev, 41 parnih mlatilnic itd.

Poročilo tov. Mžika je zelo zanimivo in značilno; dokazuje, kako smotreno in vneto deluje organizirana kmetijska mladina na vseh področjih. Od zborovalcev je bilo sprejeto z velikim odobravanjem.

Po blagajniškem poročilu, ki ga je podal tov. Dočkal, je prvi spregovoril tovariš predsednik Kronovšek, ki je pozdravil občni zbor v imenu slovenske kmetijske mladine in podčrtal važnost prosvetno-kulturnega dela, ki ga vršijo vse slovanske kmetijsko-mladinske organizacije v boju za pravice vasi. Utemeljil je važnost našega dela, ki mora biti tudi složno in disciplinirano, ker le tako bo doseglo svoj končni cilj. Njegovemu govoru je dvorana navdušeno pritrjevala. Potem

je govoril zastopnik hrvatske kmetijske mladine tov. Andrija Ivanec in zastopnik srbske kmetijske mladine tov. Lazo Lončar. Oba govornika sta v krasnih primerjavah naznačila naloge kmetijske mladine in je posebno značilno, da srbska, hrvatska in češka kmetijska mladina stremi za istim ciljem kakor slovenska kmetijska mladina in da imamo vsi enake poglede na ureditev človeške družbe. Tudi ta dva zastopnika sta bila prav iskreno nagrajena z odobravanjem.

Pri volitvi novega odbora je bil z navdušenjem zborovalcev zopet izvoljen dosedanji zaslužni in agilni predsednik tov. Karel Herot. Za tem so se vršile recitacije posameznih članic in petje pevskega zbora. Dosedanja podpredsednica Zveze tov. Jožka Hejtmankova, ki jo poleg tov. Mžika poznamo iz lanskega občnega zbora Zveze kmetijskih fantov in deklet, je podala lepo poročilo o dolžnostih, ki jih imajo članice v organizaciji. Tudi njej so vsi zborovalci navdušeno ploskali. Ko je še bil za častnega člana izvoljen tov. Avgust Mžik, predsednik Zveze češkoslovaških zadrug, je tov. predsednik Herot zaključil občni zbor s pozivom na složno in vneto delovanje v prihodnjem letu. Pred razhodom pa so vsi zborovalci zapeli svojo kmetijsko himno in slovansko himno »Hej Slovani!«

Po lepem zborovanju, ki je trajalo do 2. ure popoldne, je sledilo skupno kosilo, kolikor je pač zmogla kuhinja v domu. Obedovalo je 280 udeležencev in gostov, kar je veliko število. Kuhale in strege so gojenke gospodinjskega tečaja, same mlade tovarišice, članice naših organizacij, pod vzornim in spretnim vodstvom gospe Vlaste Herotove, ki vestno skrbi za izobrazbo članic, bodočih gospodinj. Sodelovala je godba na pihala in tamburaški zbor naših organizacij.



*Gojenke gospodinjskega tečaja s svojo voditeljico go. Vlasto Herotovo v sredini*

Po kosilu je sledila prosta zabava, kjer je mladina v najboljšem razpoloženju pozabila na vsakdanje trdo delo in skrbi in se nemoteno v prostem razgovoru domenila o nalogah bodočnosti.

### Preselili smo se

iz začasnih prostorov v Kolodvorski ulici št. 7 v nove prostore — Pražakova ulica številka 11 (pritličje — levo) na koncu sodnijskih zgradb in vrta. — Prosimo vsa tovariška društva, tovariše in tovarišice, naročnike, dopisnike in inserente, da se pismeno in osebno obračajo na novi, zgoraj označeni naslov!

Zveza kmetijskih fantov in deklet  
»GRUDA«, uredništvo in uprava.



### Muhaber

Dne 14. maja t. l. se je poročil tov. Avgust Breznik, ustanovitelj in bivši tajnik našega Društva kmetijskih fantov in deklet s tov. Rozalijo Mugelj. Mnogoštevilnim čestitkam se pridružujemo tudi mi, s srčno željo, da bo njuna življenjska pot polna sreče in uspeha. Upamo, da se bosta mladoporočenca počutila še tudi v bodoče med nami domače in ohranila svojo dosedanjo delavnost!



## Gdansk

Ko je nastala svobodna država Poljska, so ji po versajski mirovni pogodbi določili tudi svobodno pot do Baltiškega morja. Na ta način se je odcepil del Nemčije (Vzhodna Prusija) od skupne nemške države, mesto Gdansk (nemško = Danzig) na ustju poljske reke Visle pa je postalo svobodno mesto pod zaščito Društva narodov.

Po ustavi iz l. 1920., ki je bila potrjena tudi od Poljske, vodi upravo Gdanska senat. Zastopnik Društva narodov je visoki komisar, sedaj švicarski profesor Karel Burkhardt, ki razsoja morebitne spore, ki nastajajo med Gdanskim in Poljsko. Gdansk je s Poljsko v carinski uniji; pošta in železnica, razen mestne, je v poljski upravi. Poljska zastopa Gdansk tudi na zunaj in sam ne sme pošiljati v tujino diplomatskih zastopnikov. Prav tako sme najeti posojilo le s poljskim dovoljenjem. Gdansk pa ima svoj denar, državno in pomorsko zastavo.

Mesto Gdansk z okolico meri 1893 km<sup>2</sup> in ima 407 tisoč prebivalcev. Samo mesto brez okolice ima 236 tisoč prebivalcev.

Nemčija že ves čas po mirovni pogodbi težko gleda na svobodno poljsko pot do morja, zlasti pa v zadnjih letih. Kljub mirovnemu paktu v Gdanku ni nikdar pravega miru.

V zadnjem času je prišlo zaradi Gdanska med Poljsko in Nemčijo do hude diplomatske borbe, v kateri so Poljaki na nemške



Poljski zunanji minister Beck

zahteve odgovorili, da je ta zemlja in sploh vsa Vzhodna Prusija življenjski prostor poljskega naroda. Tudi zgodovinsko je znano, da je bilo mesto Gdansk z okolico poljsko. Po delitvi Poljske v 18. stoletju je pripadlo k Nemčiji, vendar je bilo najprej samostojno. Napoleon je ob svojem pohodu v Rusijo zasedel tudi Gdansk, po njegovem porazu pa je postal do svetovne vojne zopet v nemških rokah. Nemci so se pričeli naseljevati in dali Gdanku in okolici nemški značaj, ki ga ima še danes.

S Hitlerjevim nastopom v Nemčiji je pričelo tudi v Gdanskem naglo rasti narodno-socialistično gibanje, ki ima sedaj v Gdanku v svojih rokah vso oblast. Pokrajinski voditelj je Förster, predsednik senata Greiser. Oba sta zelo vplivna voditelja narodno-socialistične stranke. Kakor v Nemčiji, je tudi v Gdanku izvedena organizacija napadalnih oddelkov SA in SS, ki so hrbtnica gibanja in nosilci propagande za priključitev k Nemčiji. Tudi Poljska ne ostaja brezbržna, saj je mobilizirala in ima v pripravljenosti 1.000.000 vojakov in je ozemlje Gdanska tako rekoč obkoljeno.

Kakšen bo končni izid te borbe, bomo videli v teku časa ali pa bo ostalo vse pri starem. Poljaki so se postavili odločno na stališče, da pripada ta zemlja samo njim. Prav tako trdijo tudi Nemci. Upajmo, da bo bratski poljski narod izšel kot zmagovalec, ker bi bilo res krivčno, če bi se mu odrezala pot do morja. S svobodnim mestom Gdanskim je zaščitena poljska luka Gdynia, ki leži zapadno od Gdanska in je nastala šele v zadnjih letih iz malega naselja močočna poljska luka za vojaško in trgovsko uporabo. Če bi se Gdansk priključil Nemčiji, bi bil izhodni pas tako ozek in nevaren za Poljake, da bi jih končno izrinili od morja. Zaradi tega je torej življenjsko važno za Poljsko, da ostane Gdansk poljski ali pa svoboden, v nobenem primeru pa nemški.



Zemljevid nam kaže Gdansk. Na desni je Vzhodna Prusija, levo pa poljsko Pomorjansko z Gdynio.

V Gdanku je razvita industrija raznih panog, in sicer: ladjedelnica, sladkorne tovarne, livarne, tovarna za likerje, jantar itd. Mesto ima tudi visoko tehnično šolo, radiopostajo in veliko luko, ki pa ji zadnji čas zelo konkurira poljska Gdynia. Poljaki so doprinesli za svojo Gdynio ogromno žrtev in v nekaj letih zgradili iz vasi mesto, ki danes prekaša Ljubljano. Skozi to moderno urejeno luko gre ves poljski premog in ves ostali izvoz po morju, kar pomeni ogromno važnost za razvoj njihovega narodnega gospodarstva in za napredek poljskega naroda.

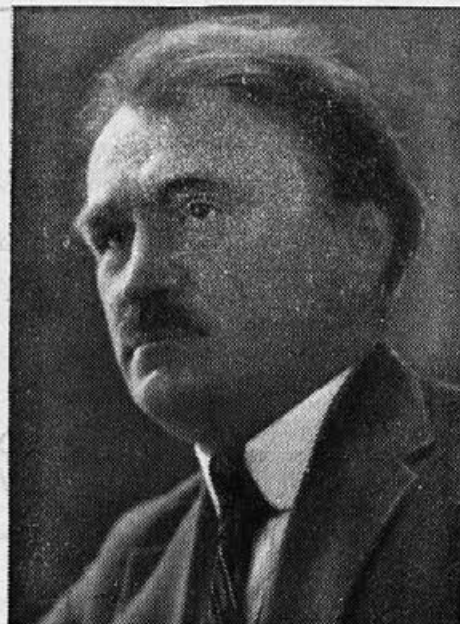
Gdynia ima danes okrog 100 tisoč prebivalcev in se vsako leto razvija v vedno večje obmorsko mesto. V zadnjih letih, od leta 1922. pa do danes, se menda nobeden kraj na svetu ni tako razvil kakor Gdynia.

Tudi mi želimo bratskemu narodu, da bi v borbi uspel. Vsekakor v teh trenutkih hrepenimo, da bi naši severni bratje spoznali svoje slovansko poslanstvo, ki so ga že tolikokrat, seveda ne po krivdi ljudstva, zatajili.

Prepričani smo, da bo veliki narodni in kmetski vodja Witoš znal voditi ves poljski narod do najvišje slave, blagostanja in moči!

## Cvetko Golar

Pred časom je praznoval 60 letnico svoje življenjske dobe znani pisatelj, pesnik in kmet Cvetko Golar. Rojen je bil v Gostecih pri Škofji Loki kot kmetski sin, je študiral, pesnil, zlasti se je posvečal kmetškemu pesništvu in pisateljevanju. Med našim ljudstvom je od mnogih njegovih del najbolj znana veseloigra »Vdova Rošlinka«. Pesnik je iz ljubezni do zemlje zapustil mesto in se preselil v Jeruzalem, najbolj znan kraj Slovenskih goric. — Na mnoga leta!



K. P.:

## Pižmovka

Ko sem letos med Veliko nočjo lovil postarvi v Brestanci, sem govoril z mlinarjem, ki mi je pravil, da so videli nekeje v bližini potoka veliko podgano, ki se je vsem zdela čudna. Pomislil sem takoj na pižmovko.

Hrvatski časopisi so poročali, da so se pižmovke pri Koprivnici na Hrvatskem tako razmnožile, da so jih nekaj videli že prav v mestu ob potoku Koprivnici; pogubna žival je okoli Drave tako domača, da so v Savski banovini razdelili že 2500 din nagrad za ubite pižmovke. Plačevali so jih po 10 din. Potemtakem je bilo doslej tam ubitih 250 pižmovk. Koliko jih je še med Dravo in Savo?

Pižmovka je doma v Kanadi v Severni Ameriki, kjer ji pravijo ondatra (izgovori ondre). Nemci jo imenujejo Bisamratte. Pa če hoče kdo poznati njeno učeno ime, mu povem še to, da ji je francoski naravoslovec Curier (Kirjé 1769—1832) nadel ime »Fiber zibethicus«. Pižmovka ji pravijo zato, ker ima meso jak duh po pižmu, ki ga izloča neka žleza. Taka pečenka diši le Indijancem. Pižem daje tudi pravi pižmar, ki pa je naši srni podobni dvoparkljar in živi v hribih srednje Azije. Ta prežvekovalec ali preživača brez rogov, ki mu molita iz smrčka dva zakrivljena bodeža, in ki ga lovci le z največjo težavo dobijo pred cev,

ima v mošnjčku za popkom pravi »mošek« ali pižem, izredno, jako dišečo, grenko, malo slano, rjavkasto mažo, ki jo rabimo v zdravlilstvu. Kot dišava se ne ceni več, ker jo znajo delati tudi umetno in je zato izgubilo vso veljavo. Saj vemo, kar ni drago, ni upoštevano.

Pižmovka je čokat glodalec, s kratko, debelo, rekel bi kunčjo glavo, ki se ponaša z dolgimi brki, a jo kazijo majhna ušesa in bodeče, hudobne oči.

Kratke sprednje noge s štirimi in zadnje s petimi prsti brez plavalne mrenice jo prenašajo hitro čez plan. Z dolgimi, togimi plavalnimi ščetinami jo kaj naglo reže po vodi. Našega novega čolnarja, ki je prej v Aljaski in Kanadi od Tihega morja do Atlantskega oceana osrečeval reke in močvirja, nič kaj ne olupšuje gol, dolgi rep. V naši kulturni Evropi se mu ne godi sijajno. Odkar ga je knez Colloudo-Manfeld l. 1906. na svojem posestvu blizu Prage na Češkem naselil v nadi, da mu bo na trebuhi sivi, na hrbtu z rjavo volno in dolgimi svetlikajočimi se resami pokriti Američan prinesel radi svojega dragega krzna dolarje. se mu je lepa »uniforma« spremenila. Izgubila je namreč blek in žival je postala podobna manjši povodni podgani in rjastemu, skoro črnemu, nekaj večjemu bobru, ki mu pa sli-

či še po krznu, navadah in zidanju hiše. Ta hiša ni nikdar prazna. Tri do štirikrat na leto skoti samica po 8 mladičev, ki rastejo naglo ob bogato obloženi mizi. Tisti, ki so se skotili aprila so jeseni že godni za lasten dom. Ko dorastejo, so do pol metra dolgi in ker jim je rep le malo krajši, so to že pravi junaki, ki se celo v človeka zakadijo. Neki dijak je menda l. 1934. na Fali pri Mariboru ubil pižmovko, dolgo od smrčka do repa 62 cm in je tehtala 78 kg. — Takole v enem letu bi se od ene dvojice nakotilo 42 pižmovk, kar bi dalo v drugem letu 882 novih gostov, v tretje že 18.522; seveda, ko bi ne bilo sovražnikov, med katerimi je človek najhujši.

Kako bi tudi ne bil. Krzno sicer ni bogve kako v čislih, pa je le vredno 30 do 40 din. Pravijo, da škoduje jezovom. Mlinarji jo bodo šteli med svoje največje škodljivce, saj govorijo, da razjeda vodne naprave. Vodni inženjerji jo bodo tožili in oblasti bodo nanje razpisale nagrade; vegeterijanci jo branijo in bajajo, da živi ob rastlinski hrani ter požre kvečjemu kako školjko, raka, polža ali domačo ostrigo. Lovci »rogovilijo«, češ, fazani ob potokih, jerebice in zajčki so njih poslastice. Da ji zeleni bratje ne prizanašajo, če jo srečajo, je razumljivo. Ali veste, da pižmovka rada hodi na obiske na naša dvorišča, pa nič ne plača ne za jajčka, ne za zajčke, ne za piščance, ne za račke, niti za goske.

Ne čuťimo še te hude škode? V Nemčiji in na Češkem so najbolj siti ameriškega izprijenca, na Francoskem in v Švici so zanj prepovedane farme (gojilišča). Na Hrvatskem so razpisane nagrade za uničevanje nadležneža. Kako je pri nas? L. 1935. je prinesel »Lovec« o njej več poročil in lepo podoba. Pravi, da je bilo v zadnjih letih ubitih v naših krajih 6 pižmovk: pri Zg. Radgoni, Ljutomeru, Framu, Sv. Bolfenku na Pohorju (!) itd. L. 1932. so jo ujeli pri Koprivnici.

Zakaj sem toliko napisal o pižmovki? Ker je škodljivka in zato, da opozorim čitatelje »Grude«, naj jo z vsemi sredstvi uničujejo, da se pri nas ne bo preveč zakotila na škodo gospodarstva. Nad njo torej, lovci in drugi in če sami ne upate na njo — saj najdem v »Lovcu« l. 1935. na str. 243, da je v Perchtoldsdorfu v Avstriji istega leta naskočila pižmovka nekega pešca, ki je pogodil s kamnom razen nje tudi izložbeno okno, ne da bi za to dobil »premijsko«, — nastavite ji pasti! Pravijo, da hodi rada na jabolka in korenje! Banovina pa naj ne odlašaj in naj na njo razpiše nagrado.

## Razlaga tujih besed

● **Diplomat** je državnik, ozir. višji uradnik zunanjega ministrstva, ki je posebno več v notranje- in zunanjepolitičnih zadevah. Navadno so to spretni in prebrisani ljudje, deloma po naravnih zmožnostih, deloma po svoji izobrazbi, ki so si jo pridobili na visokih političnih in diplomatskih šolah. Diplomati so po večini v državni službi, ker je to njihov poklic. Najdemo pa jih prav tako v raznih političnih organizacijah. Ti sicer niso poklicni diplomati, vendar se po svoji prirojeni zmožnosti in spretnosti uveljavljajo n. pr. pri raznih pogajanjih za politično sodelovanje, trgovske pogodbe, zakonske spremembe in podobno. — **Diplomati**, ki zastopajo lastno državo v tujih državah, se imenujejo v glavnem poslaniki in konzuli. Poznamo pa tudi veleposlanike, ki jih imajo razne velesile, generalne konzule, odpravnike poslov itd. To so pač čini (rang) višjih diplomatskih uradnikov. Veleposlaniki in poslaniki imajo navadno rang ministra in nosijo ob sprejemih in raznih slavnostih posebne uniforme. Vsaka država ima seveda drugačne. — **Diplomati** so najbolj zaposleni v primeru sporov med posameznimi državami in v splošnih mednarodnih zapletljajih. — **Diplomacija** pa pomeni pravila in načela, kakor tudi sposobnost vodstva mednarodne politike. Saj je znano, da imajo razne države bolj ali manj sposobno diplomacijo, kar se spozna po uspehih, ki jih ta doseže v mednarodni politiki v svojo korist. — Čitamo tudi besedo **diplomatski zbor**, kar pomeni skupnost diplomatskih zastopnikov raznih držav, ki so pooblaščen pri eni ali drugi vladi.

● **Pakt** je latinska beseda in pomeni pogodbo ali dogovor. Največkrat se uporablja za mednarodne, oziroma meddržavne pogodbe. Zato slišimo in čitamo, da je bil podpisan med eno ali drugo državo pakt, ki je navadno političnega značaja. — Poznamo tudi pakte o nenapadanju, katere sklepajo države in se druga napram drugi s pogodbo zavežejo, da se ne bodo napadale določeno dobo let. — **Paktirati** se pravi pogajati se ali sporazumevati se, oziroma že pomeni, da se dve organizaciji, stranki ali državi pogajata za neko sodelovanje. Tudi v političnem življenju je paktiranje med političnimi organizacijami znano. Če paktirata dve stranki, pomeni, da se druga z drugo v nekaterih pogledih strinja, da je dana možnost za skupne nastope in sodelovanje.



## Zaobljuba na Šmarni gori

Naše Društvo kmetiskih fantov in deklet v Notranjih gorinah je priredilo v nedeljo, dne 30. aprila t. l. kolesarski izlet na Šmarno goro. Izleta se je udeležilo 14 članov, 6 deklet in 8 fantov.

Ko smo se zjutraj ob 7. uri odpravili s cvetjem in zastavicami okrašenimi kolesi, nas je v duhu spremila k Mariji na Šmarno goro vsa naša vas. Veseli in razpoloženi smo prispeli na cilj in se najprej udeležili svete

maše, pri kateri smo izrekli to-le zaobljubo:

Hočemo biti dobri tovariši in društveniki, vneti borci za staro pravdo, zvesti državljani, ponosni na svojo vero in kmetški stan, dobri sinovi in hčere svojim staršem, vzgledni gospodarji in zavedni Slovenci.

Hočemo se vneto in vztrajno boriti za naše stanovske pravice, za ljubi svoj dom in domovino. Tako nam Bog pomagaj!

Ivan Kušar.

### Novo mesto

Okrožje kmetiskih fantov in deklet v Novem mestu je že dolgo časa pripravljalo s svojim Ženskim odsekom poučen izlet za dekleta, ki se je v vsestransko zadovoljnost tovarišic vršil dne 16. aprila t. l. Naše tovarišice so si ogledale gospodinjsko šolo v Mali Loki, da bi mogle uvesti kakšno koristno stvar tudi v domačem gospodinjstvu. Za letošnje leto pripravljajo še več skupnih okrožnih izletov, ki naj pomagajo k medsebojnemu spoznavanju tovarišev in tovarišic in sosednih krajev, izmenjavi misli in podobno, kar je v današnjem času tako zelo potrebno. Doseči pač moramo čim večjo cnotnost duha, ki nam bo pomagala h končnemu cilju, za katerega delamo in se borimo.

### Orla vas

Kmetska mladina, organizirana v Društvu kmetiskih fantov in deklet tudi v Orli vasi deluje in skrbi, da si vsi člani v mladosti pridobijo čim več izobrazbe. Pretekli mesec smo nastopili v sosedni vasi Trnavi s dramski predstavo, ki je dobro uspela, sedaj pa pripravljamo nekaj poučnih izletov, ker je pouk v zvezi z razvedrilom najboljše sredstvo za nagel dvig izobrazbe na deželi. Pripravljamo se tudi na proslavo kmetskega dela — tekmo koscev, ki vsako leto prikaže in povzdigne vrednost trdega kmetskega žulja.

### Bohinjska Češnjica

Da bi letos mogli dostojno proslaviti praznik kmetskega dela, smo ob priliki zadnjega občnega zbora izvolili poseben odbor, ki bo vodil priprave za veliko tekmo koscev, ki bo veljala za ves naš bohinjski kot. Na občnem zboru smo izvolili posamezne odseke, ki že pridno delujejo. Priredili smo tudi manjši izlet k Savici, imeli strokovno živinozdravniško predavanje in več debatnih sestankov. Tako pač skušamo s skromnostjo doseči čim več, kar naj bo v ponos nam vsem in vsemu kmetsko-mladinskemu pokretu, ki je edina zdrava sila našega naroda.

### Sv. Jurij ob Taboru

Društvo kmetiskih fantov in deklet pri Sv. Juriju ob Taboru je imelo v nedeljo 7. maja t. l. svoj 10. redni občni zbor. Predsednik tov. Ocvirk je v svojem obširnem poročilu navedel vse važne značilnosti 10 letnega društvenega delovanja. Uspehi so vidni vsepovsod in med našo mladino je zavel nov duh kmetskega ponosa in zavesti. Tudi v kulturnem oziru vidimo na našem območju, kakor po drugih slovenskih vaseh, viden napredek, ki so ga ustvarjala Društva kmetiskih fantov in deklet. V slogi in delu bomo šli svojo začrtano pot v drugo desetletje naše organizacije. Poročilo je bilo sprejeto z velikim odobravanjem. Iz tajniškega poročila posnemamo, da je bilo v preteklem letu deset odborovih sej, več sestankov in društvenih izletov. Med drugimi prireditvami je omenjena tudi igra »Držni plavač«. Za



tem je podal svoje poročilo tov. blagajnik in tov. nadzornik, kakor tudi tov. knjižničarka in načelnica Ženskega odseka. Novi odbor je bil izvoljen takole: Ivan Ocvirk, predsednik, Ojstriška vas; Francka Kos, podpredsednica, Ponor; Terezija Rojnik, tajnica, Ponor; Tonče Apat, blagajnik, Ponor; Ančka Kršen, načelnica Ženskega odseka, Podlog; Mira Kobale, knjižničarka, Tabor. V odbor so bili izvoljeni: Franc Natek, Tabor; Franc Kos, Ponor; Ivan Kos (Kraščev), Ponor; Jakob Rojnik, Ponor in Polonca Kos (Falentova), Ponor.

Pri slučajnostih se je obravnaval letni delovni načrt; med drugim pa smo tudi skleпали radi avtobusnega izleta v Italijo, da bi si ogledali naše slovenske kraje. — Z našo kmetško himno »Zeleni prapor« smo zaključili deseti občni zbor. — S trdno voljo in vztrajnostjo bomo delovali v naši organizaciji tudi v bodoče in vzporedno korakali v veliki armadi kmetško-mladinskega gibanja.

### Muhaber

V četrtek 18. maja t. l. je Društvo kmetških fanov in deklet v Muhaberu priredilo izlet na grad Hmeljnik, kjer smo si ga ogledali in osvežili spomine na davne dni, ko je bil še naš kmetški človek tlačan. Vrnili smo se veselih src in s trdno voljo, da se mora v bodočnosti ves naš narod osvoboditi duševnega robstva. Pripravljamo tudi tekmo koscev.

### Šmarjeta ob Pesnici

Občni zbor Društva kmetških fantov in deklet v Šmarjeti ob Pesnici se je vršil v nedeljo, dne 28. maja 1939. Dne 25. junija nameravamo prirediti meddruštveno tekmo koscev in za našo obletnico razviti društveni prapor. Povdariti moramo na tem mestu, da naše delo do sedaj ni poznalo ovir, ki jih ne bi premostili za prospah vsega kmetško mladinskega pokreta. Trdno verujemo, da bo tako tudi v bodoče.

### Očeslavci

Dne 16. marca t. l. je priredilo naše Društvo kmetških fantov in deklet uspelo dramatično predstavo v Kmetškem domu Matije Gubca pri Sv. Juriju ob Ščavnici. Ob tej priliki smo pokazali, kaj premore naša kmetška mladina in koliko sposobnosti je skrito v našem kmetškem rodu. Sedaj pripravljamo naše mlado društvo prvo tekmo koscev, da tudi pri nas proslavimo kmetško delo, ki se tako malo upošteva in ceni.

### Grahovo

Naš dramatični nastop z igro »Izpod Golice« je izpadel v splošno zadovoljnost igralcev in gledalcev. Skušali bomo tudi vnaprej, da se dramatična plat našega kulturnega dela čimbolj dvigne. — Dne 7. maja smo priredili krajši izlet pod Snežnik, dne 25. junija pa priredimo tekmo koscev v Bločicah. Tekmo žanjic priredimo sredi julija v Zerovnici, da povdarimo dekleško in fantovsko stran kmetškega dela in da proslavimo na najbolj dostojen način največje vrednote kmetškega dela.

### Skoke

Na občnem zboru našega društva, ki se je vršil v soboto, dne 13. maja 1939., smo izvolili sledeči odbor: Ivan Ajdič, predsednik; Franc Škodič, podpredsednik; Magda Pečovnik, tajnica; Stanko Pesek, namestnik; Bibijana Pečovnik, blagajničarka; Veronika Kirbiš, namestnica; Ivan Poropat, načelnik prosvetnega odseka; Magda Pečovnik, načelnica Ženskega odseka; Joža Ajdič, nadzornik; Ljubo Plomberger, delegat. — Dne 11. junija nameravamo prirediti tekmo koscev, v juliju pa tekmo žanjic v kakšnem sosednem kraju. S skupnimi močmi bomo skušali izpolniti vse tisto, kar se od mladih kmetških pokretašev zahteva.

### Slovenske Konjice

Zaradi raznih težav, o katerih je boljše, da ne govorimo, smo v zadnjem času z delom, ki ga vrši kmetško-mladinski pokret, zaostali. Morali smo proti svoji volji mirovati. Sedaj bomo naše delovanje oživel in zato smo imeli v nedeljo, dne 21. maja 1939. svoj redni občni zbor, ki je izvolil ta-le novi odbor: Pavel Bezenšek, predsednik; Franc Jakob, podpredsednik; Karel Bučovnik, tajnik; Franc Jevšenak, blagajnik; odborniki so: Rudolf Videčnik in Leopold Vidmar. Nadzornika: Franc Polegek in Franc Šajtegl. Načelnik kulturno-gospodarskega odseka je tov. Pavel Bezenšek, načelnik smučarskega odseka je Rudolf Gabrovec. Delegata sta tovariša: Bezenšek in Bučovnik. Na občnem zboru je poročal Zvezin tajnik tov. Ivan Nemeč, katerega nasvete bomo upoštevali in z našim delom dokazali, da smo na svojem mestu.

Letos bomo skupno z Okrožjem kmetških fantov in deklet Slovenske Konjice priredili veliki praznik kmetškega dela.

## Šmartno ob Savi

Društvo kmetijskih fantov in deklet v Šmartnem ob Savi je v zadnjih dveh mesecih 6 krat ponavljalo igro »Verigo«. Igralo je v Skaručni, Beričevem Notranjih goricah, Ježici in doma. Igra je bila povsod tako odlično podana, da so ljudje videli v naših diletantih prave igralske moči.

Društvo je v svojem krogu priredilo proslavo »Matije Gubca«, da smo na ta način od bližje spoznali pomen tega velikega borca za ves naš narod. Tov. Kačarjeva je deklamirala pesem tov. Daneva: »Mučeniku Gubcu«, Zvezin tajnik tov. Ivan Nemeč pa je očrtal delo mladine v smislu Gubčevih načel, ki predstavljajo novo vero v boljše življenje. Tov. Tavčar je očrtal življenje Gubca, tov. Dovč pa je vzpodbujal tovariše k nadaljnjemu vztrajnemu delu. V krepkih besedah je tov. Kačar zaključil edinstveno proslavo.

Franc Tavčar

## Sv. Bolfenk pri Središču

V nedeljo 23. aprila t. l. popoldne se je vršil sestanek vseh deklet našega Društva kmetijskih fantov in deklet, na katerem je bilo izvoljeno sledeče vodstvo Ženskega odseka: načelnica: Micika Zabavnikova iz Vodranec; podnačelnica: Mimika Novakova iz Vodranec; tajnica pa Franciška Štamparjeva iz Lačavesi. Nadalje so dekleta sklenila prirejati redne sestanke, več predavanj in poučni izlet. Poleg tega si bodo za društvene nastope napravile enotne kroje: »dečve« in »zavijačke«, zlasti nove članice, ki jih do sedaj še niso imele. Marljivo se tudi pripravljamo na tekmo žanjic v juliju. Na sestankih razpravljamo in debatiramo o člankih v »Grudi«, katero imamo skoro vse naročeno in jo rade čitamo. Zelo nam ugaja, saj najdemo v njej v preprosti obliki napisanega mnogo zanimivega in poučnega. —M.

## Šinkov turn

Naše Društvo kmetijskih fantov in deklet je imelo svoj VI. redni občni zbor v nedeljo 30. aprila t. l. Za predsednika je bil izvoljen tov. Viktor Kristan, podpredsednik je tov. Miha Hafnar, tajnik tov. Silvester Letnar, blagajničarka tov. Metka Sršen. — Sklenili smo, da v bodočem letu priredimo tekmo žanjic, eno igro, debatne sestanke in več izletov. — Vpisalo se je zopet nekaj novih članov in tudi naročnikov za »Grudo« imamo vsako leto več, kar je najboljši dokaz, da smo na pravi poti. — Fran Marn.

## Tepanje

Občni zbor našega Društva kmetijskih fantov in deklet se je vršil v nedeljo, dne 21. maja 1939. V novi odbor so bili izvoljeni: Ivan Cesarko, predsednik, Leopold Pučnik, podpredsednik, Olga Rankl, tajnica. Odborniki: Avgust Rebernak in Franc Pučnik. Nadzornika sta: Gabrijel Kumer in Franci Gostnik. Delegata sta: Ivan Cesarko in Franci Gostnik.

V prihodnjih mesecih bomo skušali naše delo poživeti kljub težavam in zaprekam, ki se nam stavljajo na pot. Hočemo upoštevati vzpodbudne in globoke besede Zvezinega tajnika tov. Nemeča, ki nam je prinesel vzpodbud in novih upov v naše delo.

## Puconci

Naše Društvo kmetijskih fantov in deklet je zopet priredilo, po zelo kratkem razdobju, dve veseligrigi: »Popolna žena« in »Zakonske nadloge«, ki so ju naši igralci pod vodstvom učiteljice gđc. Elze Lokay, ki našemu društvu vedno rada pomaga, prav dobro izvedli. Igre so šle sicer že večkrat preko prekmurskih odrov, a vendar spravijo gledalce v dobro voljo. Gledali bomo, da bomo dobili kake dobre drame ali sodobne komedije in preizkusili naše pridne igralce tudi s te strani. — Čisti dobiček bomo uporabili za čim veličastnejšo prireditev tekme žanjcev in nabavo prapora, ki ga bomo razvili ob tej priliki. — Vsak četrtek imamo sestanke, ki pa še niso dosegli pravih prosvetno-debatnih večerov, ki so nujno potrebni, posebno o združništvu, gospodarstvu itd. Kreditno združništvo je v Prekmurju sicer precej razvito, a je prodajno in nabavno (konzumno) — ki se je tudi že začelo razvijati v severnih krajih — potrebnejše, da ne bomo nosili denarja v tuje žepce. O tem je treba debatirati! Potrebna nam je zadržna in kmetijska zavest, da se bomo vsaj mi mladi združili, — če se že starejši ne znajo — in skupno nastopali. Vsi za enega, eden za vse!

## Duplje

Prejšnji mesec nas je za vedno zapustil po daljši boleznini naš dobri prijatelj, tovariš in soustanovitelj našega društva tovariš **Tomaž Papov**, star šele 25 let. K večnemu počitku ga je spremljalo številno članstvo našega društva. V imenu društva pa se je pri odprtem grobu poslovil tov. **Mirko Teran**. Pokojnik je bil eden zelo zavednih borcev za pravico našega ljudstva. Bil je

zelo veselega značaja, z vsakim prijazen, saj nasprotnika ni imel, razen tistega, ki nam je v resnici nasprotnik in zatiralec trpečega ljudstva. Bil je tudi vnet športnik — kolesar, smučar in planinec. Vedno nas je vzpodbujal in učil: »Več v planine, pa manj v gostilne!« Pokojnika bo naše društvo zelo pogrešalo. Naj mu bo lahka domača zemljica! Njegovim domačim pa naše iskreno sožalje!

Valentin Teran.

## Naša zavest

Prepričani smo, da Društva kmetijskih fan-  
tov in deklet predstavljajo krepko celoto v  
kmetjsko-mladinskem gibanju in da je »Gru-  
da« naš najboljši list. Zato se ne smemo ču-  
diti, da naše gibanje nekateri postrani gle-  
dajo. Mladi smo in marsikdo gleda z ne-

zaupanjem, da celo s posmehom na nas.  
Dobe se ljudje, ki nas napadajo, da smo  
komunisti z namenom, da ustvarijo med  
ljudstvom o nas napačno sodbo. Toda taka  
podtikanja naj nas ne motijo. Zavedamo  
se, da smo doslej hodili po pravi poti, da  
so naši nameni in cilji najboljši, zato vsak  
tak neosnovan napad z lahkoto odbijemo.  
Dejati hočemo v duhu naše zemlje, ki nas  
je rodila in nas hrani in v duhu naroda, ka-  
terege sinovi in hčere smo. Mi smo tisti, ki  
to zemljo obdelujemo in pripravljamo kruh  
za vse ljudi!

Miha Veršec.



## Elektrokemična industrija v službi kmetijstva!

V Rušah pri Mariboru je naša največja  
elektrokemična industrija: *Tvornica za  
dušik d. d. Ruše.*

Izdeluje umetna gnojila: apneni dušik  
calcijev cianamid, nitrofoskal in sečnino  
(karbamid). Poleg tega izdeluje še: kar-  
bid, ferochrom iz kromove rude, ki jo do-  
biva v južni Srbiji, elektro-korund, amon-  
njak in amonjačno vodo ter suhi led  
(trdo ogljikovo kislino). Karbid služi po-  
leg acetilenske razsvetljave z zvezi s kisi-  
kom še za avtogeno varenje in rezanje kov-  
in (dissous-plin).

Glavni proizvod je apneni dušik. Apne-  
nega dušika proizvajajo v Jugoslaviji (Ru-  
še in Dugirat) letno okrog 30.000 do 60  
tisoč ton. Leta 1929./30. je znašala pro-  
izvodnja 63.000 ton, leta 1934./35. pa sa-  
mo 23.000 ton (gospodarska kriza!). V  
Jugoslaviji se porabi le neznamen del celo-  
kupne proizvodnje apnenega dušika —  
okrog 10%! Ostalih 90% se izvažva v  
Avstrijo (sedaj Nemčijo), Italijo, Nizo-  
zemsko, Egipt, Grčijo, Britansko Indijo,  
Ceylon, Avstralijo, Kanado, Argentino i.  
t. d. Ker naše gospodarstvo in kmetijstvo  
ni urejeno po načrtu, se dogaja, da poleg  
tako velike domače proizvodnje dušičnih  
umetnih gnojil uvažamo draga inozemska  
dušična gnojila ter s tem otežavamo in  
oviramo domačo produkcijo.

Apneni dušik prodira na inozemskem  
trgu v modernem kmetijstvu vse bolj in  
bolj ter spodriva ostale vrste dušičnih  
gnojil. Apneni dušik ima gnojilno in de-  
sinfekcijsko moč. To dvojno dejstvo daje  
apnenemu dušiku prednost pred ostalimi  
gnojili.

Apneni dušik je izredno učinkovito du-  
šično gnojilo za vse kulturne rastline in  
vrste zemlje, se ne izpira iz zemlje, zbolj-  
šava kemična, fizikalna in biološka svoj-  
stva zemlje, razkužuje tla, uničuje plevel  
in razne škodljivce v zemlji, povzroča hi-  
trejšo presnovo organskih odpadkov v hu-  
mus. Vsi ti mnogobrojni učinki za povzdi-  
go rodovitnosti zemlje, zboljšanje kako-  
vosti pridelkov, uničevanje plevela in  
škodljivcev, pospeševanje bakterijskega  
življenja v zemlji iz komposta itd., ki so  
združeni v enem samem elektrokemičnem  
produktu: *Apnenem dušiku — Calcije-  
vem cianamidu* — dvigajo ta proizvod iz-  
nad povprečnosti ter ga stavljaja v red  
najvažnejših sredstev za povzdigo in na-  
predek kmetijstva. Želeti bi bilo, da se  
naše kmetijsko gospodarstvo in agrarna  
politika ter tozadevne ustanove in organi-  
zacije bolj temeljito poglobijo v to vpra-  
šanje. V našem načrtnem gospodarstvu in  
kmetijski proizvodnji mora zavzeti apne-  
ni dušik vidno mesto!

Ing. T.



# KMETSKA ŽENA IN DEKLÉ, ZA NJENE ROKÉ IN SRCÉ

## Praznik naših slovenskih mater

Malokateri narod na svetu je moral v svojem življenju pretrpeti toliko kakor slovenski. Odkar so se naši predniki naselili v kraje, kjer prebivamo še danes, so hrumele preko naše zemlje tolpe tujcev: Avari, Franki, Huni, Obri in Turki. Požigali so in ropali so po naši zemlji ter odvajali naše može in otroke daleč v tujino. Sovražnik, ki je ostal in nas stoletja izžemal, je bil za naš narod hujši od vseh drugih.

Ponosni in samozavestni narod je težko izžemati, še težje ga je držati dolgo v suženjstvu. Tega se je tujec zavedal. Zato je prvi dan, ko je prišel k nam, začel premišljeno preganjati naše najbolj zavedne in neustrašene sinove. Mučenja, ječe, izgoni, smrtne obsodbe v nedogled, to je bilo tujčevo orožje napram zavednim in trdnim; z lažjo, službami in denarjem pa je podkupoval in premamljal slabiče. Vsaka slovenska beseda, vsaka pesem in pridiga je postala zločin, ki ga je tujec brezsrčno kaznoval.

Kljub vsemu zatiranju pa slovenski narod ni izginil iz površja zemlje, kakor je želel tujec, temveč je vedno z večjo silo živel in zahteval svoje pravice.

Katera je bila tista živa sila, ki narodu ni dala, da bi izginil in ga je obvarovala skozi stoletja težkega suženjstva? To je bila naša slovenska mati! Iz roda v rod je ohranjala naš jezik, naše običaje in našo zavest, da smo narod. Vsi tujčevi napadi so se razbili kakor ob granitni skali zaradi njenega vztrajnega, tihega dela. Možje in sinovi so odhajali v tujino, prelivali so kri za tuje koristi, ona pa je na polju in v tovarni stopila na mesto moža, doma pa v otrocih vzbujala odpor proti tujcu in željo po svobodi.

Ob prazniku naših mater slavi tudi kmetška mladina te naše tihe delavke, ki so nam z vero v srcu in z žuljavo roko ohranile naš jezik in našo narodno zavest. Toda te proslave ne bi smele ostati za nas le kopica lepih besed; našim materam smo dolžni več. Ostati moramo v svojih dejanjih njihovi vredni sinovi in hčere in ne smemo izdajati tega, za kar so one delale in živele. Vredni otroci svojih mater pa bomo šele takrat, ka-

dar ne bomo pustili obrambe našega naroda le njihovim izgaranim rokam in kadar se ne bomo za mal denar, za službo ali druge ugodnosti, za Judeževe groše prodajali tujcem! Ali moremo stopiti z lahkim srcem pred oči naših mater, če brezbrizno gledamo, kako teče naša slovenska kri po abesinskih gorah in kako grade slovenske roke tujcem palače in kopičijo bogastva Nemčiji, Italiji, Franciji, Ameriki? Ne samo da stoji slovenska mati osamljena na braniku naših narodnih svetinj, zlasti pri tistih delih našega naroda, ki morajo živeti izven naših mej, temveč se tudi položaj kmetijskih in delavskih mater še ni izboljšal. Še so na starost brez zaščite in še rode otroke v najtežjih prilikah.

Letošnji materinski praznik proslavljamo v posebno težkih okoliščinah, ko vlada v svetu nemir in negotovost. Naše matere so ohranile naše domove in naš jezik za nas; mi, njihovi potomci pa ne bomo zatajili svojega jezika in izdali svojega naroda tudi v najtežjih časih ne! Na svoji zemlji hočemo biti svoji gospodarji. Ako danes še ni vse tako, kakor bi hoteli imeti, si bomo že sami uredili! Naj pride kdorkoli, na Slovenskem bo našel mal, a odločen narod, ki bo branil svoje narodne pravice z vsemi svojimi silami! Delo naših mater, ohranjevalk naših domov in našega naroda, bomo nadaljevali vsi! In če bo treba tudi z orožjem v roki!



# Za bodoče MATERE



## Svetovalci svojim otrokom

Velikokrat čitamo v časopisih, kako se je to ali ono kmetško dekle izgubilo v svetu, kako je žalostno končalo zaradi greha svoje mladosti. Še večkrat pa se take stvari ne objavijo v časopisih, ampak se lepo, tiho zgodijo. Življenje teče svojo pot, čeprav je zlomilo in odvrгло šibkega človeka.

Dostikrat bi se življenje drugače obrnilo, če bi imel mlad človek v letih, ko se še ne spozna dobro v svetu, ob sebi svetovalca, ki bi mu lahko potožil svoje težave in ga povprašal za svet. Navadno pa ga nima, potem pač dela po svoji glavi in večkrat prav slabo konča.

Naši starši imajo navado, da gledajo le bolj na zunanost. Ako je otrok dobro oblečen in sit, mu dajo še nekaj dobrih naukov in s tem je vzgoja končana. Res je veliko vredno to, da s trdim delom in poštenostjo dajejo otrokom dober zgled. Toda časi so se zelo spremenili. Sedaj morata dekleta ali fant v mesto, v službo ali v tovarno in celo v tujino za kruhom. Tam prežijo nanje vse hujše izkušnje kakor pa nekoč na njihove starše v domači vasi. Često se potem zgodi, da fant ali dekleta podležeta trenutno slabemu vplivu, ker se še nista znašla v svetu. Toda, ker je človek tako sam in ga je kar groza nad tem, kar je storil, misli, da zanj ni rešitve. Prepogosto se znajde med izgubljenici, ki so brez morale in vesti in ga potegnejo še bolj globoko v blato.

Če bi ob svoji prvi pregrehi tak mlad človek lahko šel k svojim staršem, jim odkrito povedal, kaj se mu je primerilo in bi pri njih tudi našel dobro besedo in nasvet, koliko mladih življenj bi se lahko srečno in pošteno rešilo! Res, vsak bo rekel, pa naj bi prišel! Toda zamisliti si moramo, da je danes človek tako vzgojen, da ne vidi v svojih starših tistih, ki ga razumejo, temveč se jih povečini boji in jim zato celo skuša prikrivati svoje pregreške. Zato je najvažnejše, da se znajo starši približati svojim otrokom in da jim postanejo res pravi svetovalci za vse življenjske težave.

Naenkrat to ne bo šlo. Z otrokom mo-

raš biti že zgodaj dober. Skušaj mu biti pravi prijatelj. Ne sme peti šiba za vsak njegov pregrešek; s tem otroka sicer ustrašujemo, nikakor ga pa ne poboljšamo. Ako pa mu z lepo besedo pokažemo, kaj je storil narobe in kaj mora storiti, potem bo sam spoznal, da ni prav ravnal. Tako spoznanje je pa veliko vredno. Marsikdo bo oporekal, češ, saj ne gre tako. Toda poudarjam: že od vsega začetka je treba z otrokom tako ravnati! Ako ga bomo leta in leta samo strahovali, bo kasneje tudi dobra beseda naletela na gluha ušesa.

## Naši razgovori

4. Glavna stvar, ki kmeta najbolj tare je ta, da moramo vse pridelke prodajati pod ceno, kar pa moramo kupovati, je drago kakor bi prihajalo iz devete dežele. Kmet pelje v mesto poln voz tega, kar je doma s težavo pridelal in tam komaj proda. Kar pa za ta denar dobi pri mestnih trgovcih, lahko v rokah prinese domov. Zraven pridejo še davki, obresti in drugo. Najbolj potrebno bi bilo, da bi bili vsi organizirani v naših kmetijskih društvih, da bi se v njih kaj naučili in potem ne bo vsak pometal s kmetom kakor s cunjjo. Me, kmetške žene, imamo še veliko težje življenje kakor ga imajo možje. Delati moramo doma in na polju, roditi in vzgajati otroke in tako podpirati tri vogale kmetške hiše. Me bi se morale zato najbolj zavedati kmetijskih pravic. Ponavadi smo pa ravno me najbolj nezavedne in nevedne.

Dekle iz ljubljanske okolice.



Meseca aprila sicer ni bilo ugodno za zelenjavo, ker je bila prehuda suša, mesec maj pa je bil brez sonca, preveč moker in tudi zelo hladen. Kljub temu zelenjava po vrtovih lepo uspeva, ker se je v začetku počasi razvijala, dobro utrdila, manjka ji samo toplote in lepih sončnih dni.

● **Glavnata solata** (Kraljica maja in Boethnerjeva, izgovori Betnerjeva) bi do sedaj morali doseči že popoln razvoj; zaradi neugodnega vremena pa sta nekoliko zakasnila in so tudi slabšega okusa. Koncem maja še lahko posejemo eno partijo zelene solate.

● **Endivija** rabi rodovitno in globoko zrahljano zemljo s staro močjo. Rano endivijo posejmo koncem maja in jo presajamo v radialji dveh pedi; poznejšo endivijo sadimo nekoliko redkeje. Od ranih vrst priporočamo: Eskariol, zlatorumeno, od poznih pa Kopicico in Kodrasto. Zadnji sta izborni za beljenje in prezimovanje.

● **Paradižniki** že lepo rastejo in če bo prišlo več sončnih dni, bodo kmalu močno pogнали. Pristavimo jim močne kole in jih redno pincirajmo, da ne bodo pogнали stranskih vej. Čim več stranskih vej, tem manj dobrega sadu. Vzgojimo eno samo deblo, ki bo bogato rodilo, sad pa bo prej in bolj redno dozoreval. Vmes pa lahko izrabimo zemljo (pozneje) tudi za solato ali kaj podobnega.

● **Zelje** okopljimo in skrbimo, da bo imelo dovolj vlage. Dokler zelje ne začne tvoriti glav, ga moramo tako rekoč namakati v vodi.

● **Kolerabica** bo kmalu godna za uporabo, zlasti rana. Na njeno mesto posejmo tretjo partijo stročnatega fižola ali pa drugo partijo endivije.

● **Za karfijolo** (cvetačo) je vreme, kar se tiče vlage, ugodno, primanjkuje pa ji toplote. Sedaj je čas, da jo prvič okopljemo, ker se bo potem listje naglo razvilo in okopavanje ne bo več mogoče. Sedaj je čas za saditev pozne karfijole, ki tvori cvet v shrambi, oziroma zimnici.

● **Kumarce** moramo sedaj dobro negovati. Če ste jih posejali po našem nasvetu v jamice in jih tudi zalivali, potem so sedaj že močno pognale. Paziti moramo, da ne zaskorji zemlja, dokler je še rastlinica majhna. Kadar dobiva bilka peti list, ji vrh priščipnimo med četrtem in petim listom.

● **Paprika** je še najbolj pri tleh. Njen razvoj je v začetku zelo počasen, pozneje pa naenkrat nastane močna rastlina in skoraj istočasno tudi sad. Tudi paprika želi v začetku razvoja izdatne mokrote, kakor sploh vsa zelenjava.

● **Grah** zelo lepo napreduje. Kdor je posejal dobro seme in pripravil dobro zemljo, ta bo v prvi polovici junija užival prvi sad. Posejmo četrto partijo graha.

● **Vrtne jagode** zalijmo po možnosti z razredčeno gnojnico z dodatkom nekoliko v mlačni vodi raztopljenega rudninskega superfosfata. Obložimo jagodne grmiče z debelo leseno volno ali čim podobnim, da se od zemlje ne umažejo. Ne pozabite na jagodne komplete, ki se delajo iz nepopolno dozorelega sadu.

● **Cvetice** so kras vrto, pa tudi ponos deklet. Fajgeljčki morajo že kmalu tvoriti popke. Preglejte cvetlični del vrta, če ste dobro uredili obrobke, morda je treba še tu in tam kakšne izpopolnitve. Pridno jih zalivajte, ne glede na deževno vreme. Sedaj je čas za cepljenje vrtnic. Priporočamo vam Maršal Nil in Madam Berard. Prva je bela velikocvetna, druga pa zametasto rdeča — krasni cvetovi. Nageljnomo postavite količe, da se debelca ne polomijo. Plezalkam nategnimo vrvi ali primerne late, obrobne nizke cvetlice zaščitimo pred plevelom; iztrebimo ga.

Dekleta in žene, ne pozabite na kras vrto, ker ti prikazujejo lepoto vaše duše. Poleg koristne zelenjave morajo biti tudi lepe cvetice!





## ZA KUHINJO

### Kaj vse lahko zdaj kuham ?

Prinašamo recept za dober in tečen obed. Prav kmalu nas bodo naši vrtovi rešili vseh zagat. Za zdaj pa si moramo pač pomagati z našo iznajdljivostjo, da zadovoljimo svoje družine:

**Smetanova fižolova juha.**

**Krompirjevi žganci s koprivovo ali kislično omako.**

**Fižolova juha.** — Fižol očisti, operi ga in skuhaj v slanem kropu. V loncu vmešaj smetano in moko in zatepi s tem juho. Lonec splakni s kisom, ki ga vlij k juhi. Juha mora biti precej kislja. Prideni tudi sladko papriko. Če imaš bolj malo smetane, ji prilij malo mleka. Juho zadišavi z lavorjevimi listom in vejico timijana. Ko še enkrat prevre, jo lahko daš na mizo.

**Krompirjevi žganci.** — Krompir olupi, zreži ga na kose in skuhaj v slanem kropu. Kuhane zmečkaj in prideni toliko pšenične, ržene ali ajdove moke, da dobiš gosto zmes. Nprestano mešaj nad močnim ognjem in sicer kake ¼ ure. Kuhane zreži in jih zabeli z zabelo, ki jo imaš na razpolago.

**Koprivova ali kislična omaka.** — Pripravljata se obe na enak način, zato pišemo navodila za obe omaki hkrati. — Liste od koprive ali kislice operi in skuhaj v slanem kropu v odkritem loncu. Kuhano odcedi in

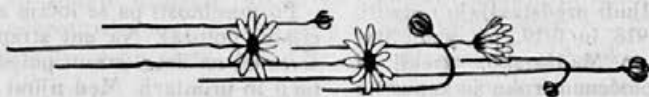
Jože Jermančič:

## Trave šumijo

*Trave zelene v tihih dolini,  
šarnic prebelih dih.  
Skopnel že sneg je na planini,  
odnesel ga veter je tih.*

*Trave zelene tiho šumijo,  
šarnice v vazah zvené.  
Travnike fantje mi pokosijo;  
ljubezen kam najina gre?*

*Trave zelene, žuta šumijo,  
da midva srečna oba  
bova ljubila to domačijo  
sredi gozdov in polja.*



## Perilo je hitro oprano



če vzameš vedno  
**SCHICHTOVO**  
**TERPENTINOVO MILO**

...in za namakanje ženske hvalo

drobno seseklaj. Pripravi prežganje, prideni seseklano zelenjavo in prilij toliko mleka in vode, da dobiš srednjegosto prikuho. Jed izboljšaš, če zdaj prideneš malo riža ali na kocke zrezanega krompirja in vse skupaj kuhaš do mehkega. Jed še popraj in če imaš pri rokah kaj smetane, jo tudi dodaj.

IVAN NEMEC

### Nova hrepenenja in stremljenja

V.

Kmetska mladina išče tudi v Baranji novih poti; podzavestno se porajajo nove misli in nove želje, ki naj izpolnijo človeku vsaj del hrepenenih upov. V nekaterih vaseh krepko klije kmetska samozavest, manjka ji samo splošnega udarnega sunka, ki bi razgibal množico in presadil novo misel v vsako zdravo dušo in srce. Kakor sramežljiva deklica izgleda mladi kmetski rod, ki se sicer zaveda svoje privlačnosti in moči, vendar zaenkrat še nima možnosti osvojiti vsega podeželja. Veliki prepad med gruntarji in večjimi posestniki pa je ena izmed glavnih ovir, da kmetska skupnost ne dobi pravega oslona. Vsekakor škodljivo vpliva tudi švabska in madžarska manjšina, zlasti v strnjjenih vaseh (Zmajevac, Lug, Karanac, Suza, Grabovac), med katerima večinoma vlada bogastvo; med Švabi pa še posebni švabski običaji, ki ne pustijo nobenega priliva naše miselnosti, četudi bi za njihove kmetske koristi bila zelo dobrodošla. Zadnji čas se je sicer to pričelo krhati, ker so zaprte — zase živeče — vasi pričele izumirati in so po naravi prisiljene, da se pomešajo z zdravo slovansko krvjo. Kakor da je narava sama kaznovala te ljudi, ki so šli daleč izven svoje domovine, si prilastili tujo zemljo, uživali vsemogoče predpravice na škodo Slovanov, da bi se slednji pritisnili k tlom. Sedaj, ko so predpravice prenehale, se krha tudi njih moč in zakoni narave bodo neizprosno spremenili dosedanje stanje. Madžari sicer niso bili tako vase zakrknjeni kakor Švabi, toda oni niso bili po svoji duševnosti daleč od slovanskega človeka. Večina njih itak nosi v sebi dobršen del slovanske krvi, od kmetske miselnosti pa jih je odvrnila vzgoja madžarske gospode in se pečata madžarske gosposčine še dolgo ne bodo otrsli. Nova misel o dostojanstvu človeka sicer vstaja tudi pri madžarski manjšini, vendar bolj počasi.

Posebno vrsto ljudi predstavljajo optanti, ki so se v letih 1918. in 1919., po razmejitvi med Jugoslavijo in Madžarsko, izrekli za Jugoslavijo. V določenem roku je zapustilo

svoje prejšnje bivališče na Madžarskem okrog 6000 družin, ki so prišle k nam tako rekoč golih rok. Tukaj so dobili po 5 »lancev« (1 lanec = 32 arov) zemlje, na kateri so posamezniki pričeli pridelovati kruh; večina pa je odšla za delavce in preddelavce na »Belje«. Nekateri so se izkazali tudi kot dobri kmetovalci, saj so si morali z velikim trudom ustanovljati domačije, v splošnem pa še danes optantsko vprašanje ni rešeno, kakor bi bilo želeti, da bi na panonski meji živel zadovoljen človek. Premožnejši Srbi in Hrvati pa še danes tvorijo narodno manjšino na Madžarskem, ker svojega imetja niso mogli prodati, za vsako ceno pa ga niso hoteli dati. Ostali so torej izven Jugoslavije, kjer kljub težkim razmeram nekatere vasi dostojno predstavljajo našo kri.

Med narodno zelo zavedne spadajo srbske in hrvatske vasi, kjer je naš človek skupaj naseljen. Tukaj je bila narodna zavest tako močna, da niti starejši niti mlajši ljudje ne znajo besede madžarski. Nekoliko slabše so se ponašali Šokci, ki so se deloma pomadžarili in še tudi danes nimajo trdne narodne zavesti. Povdariti moram, da so Šokci sicer dobrosrčni ljudje, toda zelo pokvarjeni od tuje miselnosti; ponašajo se skrajno pobožno, istočasno pa pri vsej pobožnosti razmišljajo, kaj bi se dalo ukrasti ali prigrlojufati. Seveda to ne velja za vse, v splošnem pa je zaradi tuje miselnosti njih narodni in človeški čut na nizki stopnji. Bunjevci so v tem oziru čisto drugačni; v kolikor so naseljeni v Baranji. Dasi so tudi pobožni, vendar takšni niso kot Šokci in se ponašajo kot zavedni Hrvati.

V splošnem tvorijo danes v Baranji naši ljudje večino. Švabi in Madžari tvorijo eno tretjino vseh prebivalcev, toda ti so zelo premožni. Njih odporno moč slabi po drugi strani starokopitna zakrknjenost, ženitve v krvnem sorodstvu, bela kuga itd.

Po miselnosti pa se ločijo z ozirom na socialni položaj. Na eni strani so večji posestniki, na drugi strani poljski delavci, bajtarji in gruntarji. Med njimi vlada nasprot-



je, ker drug drugega izkoriščajo, skupnosti pa ne poznajo, čeprav na isti način trpijo in vodijo borbo za vsakdanji kruh. Zgodi se, da je v najnujnejšem času kmet brez delavca in obratno, ker so dane možnosti tudi za drug zaslužek (Belje, ribolov, vrtnarstvo, gozdni delavci itd.) in ni tiste trde borbe za obstanek.

Zaradi te slabe zavesti pa sta kmet in poljski delavec tako izžemana od raznih izkoriščevalcev in prekupčevalcev, da človeka kar v srce zazebe. Med mlajšimi se zaradi tega pripravlja nova misel samopomoči v združništvu, ki bo dobilo v bodočnosti novih krepkih postojank v naši lepi »Panoniji«. Kmetska misel se je pričela zadnji čas krepko širiti in bodo imeli njeni pripadniki težko nalogo preprečevati židovsko izkoriščanje in zlorabljanje nepoučenega naroda v Baranji.

Ida Skočir:

## V vlaku

*Gost dim po zraku se vali,  
kolesa škripljejo v oseh,  
ko da se spodaj melje greh.  
V neznano daljo vlak hiti.*

*Nebroj pokrajin se vrsti.  
Vtis mimobežnih sličic teh  
predstavlja film mi v očeh  
in se nenehoma vrtil.*

*Tako beži vse mimo nas.  
Saj zvočni film je življenje;  
zdaj ves vesel njegov je glas,  
zdaj spet prevlada ga trpljenje,  
a v vsem nas prehiteva čas,  
ostane nam le — hrepenenje.*



Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil Francè Gerželj — Ilustriral F. Bilkovský

Včasih se je ozrl tesno poleg sebe na družabnikovo rožnato belo polt na sencih in zraven visečega kodra ter pljunil na stepno travo. »Ni treba kupovati, gospod, toda konje pri Rafajnu Ujfalu je treba videti. Poudarjam, gospod, ponovno, da ni potrebno kupovati.« Žid je govoril, ne da bi se mu pri tem glava niti zganila, židovska glava nad gladino puszte. »Rafajna Ujfalu. Kje pa je to?« »Vse pokažem, gospod, v enem dnevu, brez skrbi, ne bo naju zasačila noč na cesti.«

Ponekod so možje še orali, ko se je vrnil pred večerom domov. Mlada žena je bila enkrat pri najlepšem delu. Belila je.

»Torej ste kupili?«

»Zopet nič, kakor vidite. Pojdem sam.«

»Od Židov se ne kupuje dobro, kaj?« S ščetko je za spoznanje pritisnila k zidu, ne da bi on to opazil.

Če bi mu bilo do tega, da bi natančneje pogledal, bi ji mogel najti pod očmi še sledove solz. Kakšno premagovanje. Jokala je. To je bilo zaradi obeda in sploh, danes je to napravila prvič. Komu pa je mar, da se tukaj tako težko orje; ni mu bilo treba takoj oznanjati, koliko garanja in muke je pri tem. Prav tako tudi Tonek.

Komaj se je dotaknil mlečne juhe, ki se je na nesrečo malce prismodila. Toda



saj ona tukaj tudi ni ležala. Na stenah ni bilo videti prav nobene nečistote, ki se je tu nabirala leta dolgo, saj tega ni mogla niti gledati več. Spravila se je k beljenju. Stala je na stolu z glavo nagnjeno nazaj in je natirala s ščetko strop že drugič, a še vedno ni bilo dobro. Vrtelo se ji je v glavi. Stopila je na tla in za trenutek položila glavo v dlani. S komolci, oprtimi na mizo. Druge si po poroki urejujejo balo. In zajokala je, ne videč izhoda iz vsega tega.

Ob setvi je hodila za sejalnim strojem. Zrnje je polzelo iz stroja v zemljo prav tako kot doma. Tu in tam se je ozrla po pokrajini, po njivah in pašnikih, ki so se peli v nedogled. Tu sta bila vsaj Tonek in njegov oče in njuni konji, doma pa je bilo ko pri ciganih, ona pa v vsem tem kakor v snu.

Nekaj so bili vredni samo še večeri, dokler so bili možje še nekako nagnjeni, da so sprejemali vse te kočljive stvari taborenja kot pustolovščino. Večeri, da, kakor ta ravnina, to je bilo edino mo-goče imeti proti njim.

Sedi v žarenju svetilke in molči, v tej tišini se da čutiti, kako leze puszta skozi zamrežena okna prav semkaj v prostore. Pes je pogosto zavijal.

»Zgaga!« »Zgaga, da bi se ne mogel privaditi,« pravi stari Snopek in gre k njemu ven, da bi ga pogladil po dlaki. Tudi Šimon in Vich vstajata, ne preostaja jima drugega, kakor da gresta spat.

In tako sta tu mlada zakonca za trenutek sama. Tedaj jo vzame v naročje in pripovedoval ji bo, kako si bo vse to uredil v novem stanovanju, ki ga bo zgradil spomladi, to taborenje bo treba do spomladi že nekako vzdržati, kaj da bi se ne moglo vzdržati!

Toda on namesto tega molči in si počasi sezuva čevlje, obleko meče na stol.

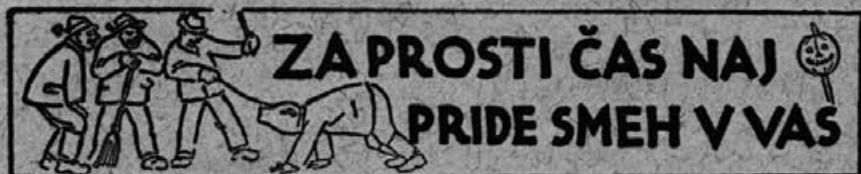
»Kaj, ali pojdeva spat?« pravi pri tem, kakor da bi govoril s steno.

Ko je hodil za njo v Kunovice, se mu ni zdelo nikoli pozno, da bi mislil na spanje. Legal je vznak poleg nje na travniku, nad njegovimi dvignjenimi koleno so temnele krošnje sliv. Da bi šel spat? Kaj še!

Zdaj pa že spi, komaj se je spravil v posteljo, in že mu prihaja iz grla hropenje. Toda ona sedi pri mizi, z lakti oprtimi na stol in gleda senco las na njegovem čelu.

Slišati je njegovega očeta, kako še vedno nekaj mečka okoli vrat. Stopi za njim ven in se opre poleg njega ob vratni okvir. Nizki jesenski veter rahlo kodra spodnje sloje nočne teme. In čez nebo se vleče od nikoder in nikamor rimska cesta. (Dalje prihodnjič)





#### UMESTNO POMILOVANJE

Dva prijatelja gresta po mestni ulici. Pa vzklikne prvi drugemu: »Poglej tega-le, ki nama gre nasproti!« »Zavijva v tole vežo, da se ga izogneva!« »To je namreč velik siromak!« »Kako pa veš, da je siromak?« — ga vpraša drugi. »Kako ne bi vedel, — meni je podpisal dve menici!«

#### POMEMBNOST INSEKTOV.

Trgovec: Prokleta trgovina, prokleti insekti!

Prijatelj: Zakaj pa preklinjaš insekte?

Trgovec: Insekti so me uničili!

Prijatelj: Saj vendar nikjer ne inseriraš!

Trgovec: Seveda ne inseriram — pač pa moji nasprotniki!

#### DOBER RAČUNAR

Učitelj: Mihec, če ima tvoj oče na mizi 4 steklenice vina in eno spije, koliko jih še ostane?

Mihec: Nobena!

Učitelj: Le dobro premisli!

Mihec: Bom pa že jaz svojega očeta bolje poznal in vem, da popije vse, kolikor ima!

#### NESPORAZUM

Šlapanec: Jaz sem bil zelo srečen in zadovoljen — pa se je pojavil moj najboljši prijatelj in mi vse do kraja uničil.

Srkač: Že razumem, ta prijatelj se je pojavil med teboj in tvojo ženo...

Šlapanec: A, kaj šel? On mi jo je predstavil in priporočil, da sem jo poročil!

## Od semena



zavisi kakovost in višina pridelka. Po zmernih cenah smo priskrbeli od domače selekcijske postaje **OPLEMENJENO** seme starega ječmena in ovsu. Ravno tako smo nakupili našim prilikam prilagodeno seme domače **DETELJE IN LUCERNE**, ga očistili od predenice, nakar je preizkušeno na čistočo in kaljivost po določilih norm o kontroli semena. Ravno tako zamoremo garantirati za prvovrstnost **TRAVNIH SEMEN IN NJIHOVIH MEŠANIC**, ker so ta semena pred uvozom bila analizirana. Na zalogi imamo stalno tudi razna druga semena. — Cene so razvidne v posebnem ceniku, ki se na zahtevo dopošlje. — Nabava semena je **ZADEVA ZAUPANJA!** Obrabajte se zaradi tega pri nabavi zanesljivo na

**KMETIJSKO DRUŽBO, r. z. z o. z.**  
**v LJUBLJANI**  
Novi trg 3

ali na njena skladišča v **CELJU, KONJICAH, MARIBORU,**  
**NOVEM NESTU in BREŽICAH**

# Ekonom

r. z. z. o. z.

v Ljubljani, Kolodvorska ul. 7

(v lastni hiši)

Telefon interurban 25-06



Dobavlja vse deželne pridelke, kakor: pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, ajdo itd. Mlevske izdelke: pšenični zdrob, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zdrob, pšenično in koruzno krmilno moko, pšenične otrobe, ješprenj, kašo. — Poljske pridelke: krompir, ližol, zelle, sadje, seno in slamo. Stalna zaloga vseh umetnih gnojil (rud. superfosfata, kalijeve soli, Tomasove žindre, nitrofoskala, apnenega dušika, čilskega solitra itd.), cementa in drugo. —

Glavno zastopstvo za Slovenijo opekarne »Ilovac«, Karlovac, za vse vrste zidne in strešne opeke.

## Kmetski hranilni in posojilni dom

Telefon števil. 28-47 V LJUBLJANI Brzojavlj. »Kmetiskidom«

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Tavčarjeva ulica 1

Račun poštno hranilnice števil. 14.257 ● Račun pri Narodni banki

●  
nove vloge vsak čas razpoložljive obrestuje

po **4<sup>0</sup>/<sub>100</sub>** = **5<sup>0</sup>/<sub>100</sub>**

Za vse vloge nudi popolno varnost

Otvorja tekoče račune

Eskontuje menice. Daje kratkoročna posojila. Izvršuje ostale denarne posle

**Zaupajte denar domačemu zavodu!**